

İKTA DERGİSİ

İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları

Yıl: 2 • Sayı: 10 • Ağustos 2026

*İki Resim ve
Düşündürdükleri / 1*

Başlarken / 3

*Yaşam Bir Sır Mıdır?
(Yoksa Sınır Mıdır?)
ALİ KÜÇÜKDAĞLI / 4*

*Kebed
RAMAZAN TAHİROĞLU / 7*

*Medine'den Zülhuleyfe (Abyar Ali)'ye
Oradan Kâbe'ye
İnsanın Sosyolojik Çözülüşü ve Yeniden Kuruluşu
SABAHATTİN TURAN / 8*

*Anne ve Edebiyat
NURAY ALPER / 10*

*Kendi Yazısı / Kendi Dünyası ile
Kadın Yazarlarımız-3 / 13*

*35 Yaş Güncellemesi
GÖZDE SEVEN / 15*

*İnsanın Kara Kutusu:
Süveyda ve İç Dünyamızın Enerjisi
Mehmet YUMRUTAŞ / 16*

*İki Cinayetin Düşündürdükleri
(Mahmud Şevket Paşa ve Resneli Niyazi Olayları)-II
OSMAN ŞAHİN / 18*

*Rastgele İyilik Topluluğu'nun Kurucusu
Aktivist Meliha Boztepe ile Söyleşi / 20*

İnsan Kitap ve Topluma Dair Güzel Sözler / 22

*Derneğimizin Öncülüğünde Gerçekleştirilecek
Bir Mühim Proje Hayata Geçiriliyor! / 23*

Edebiyat Bulmaca / 24

*Gençlerde Mesleksizlik ve
İşsizlik Sorunu Nasıl Çözülür?
AHMET SANDAL / 26*

*Filistinli Çocuk
RABİA BERAY ÇAĞLIN / 28*

*İnsan Kitap ve Topluma
Dair Veciz Sözler / 29*

*Türkülerimiz
HAŞİM KALENDER / 30*

*Geleneksel Kırsal Mimari
ve Çevre Bilinci: Bertiz Örneği
HATİCE KÜBRA ATICI / 31*

*Dulkadiroğlu Belediyesi
Yaşanabilir Bir Dünya İnşa Etmek
ve Çevre Bilinci
İBRAHİM ATICI VE MİRSAD FIRTINA / 32*

*Yangın Kader Değil,
İhmalin Sonucudur
SAMİ SAÇMALI / 35*

*Su ve Gölge
AHMET ÖZYANIK / 36*

*Sanat Mı, Sahne Performansı Mı?
E. TİĞİNÇE / 38*

*İlim/Bilme, İrfan/Bulma,
Hikmet/Olma Yolculuğu
ALİ ŞAHİN / 40*

*Hayatın İçinden Trajikomik Kesitler
Aptal!
İSA DEMİREL / 41*

*Bağımlılık: İnsan Neden Bağlanır?
GÖKHAN SEVİNÇ / 43*

*Aşağı Ovacık Köyü'nün 1955-1960 Yılları
Arasındaki Hayatın Şiirlere Dökümü-I
MEHMET (AKKAŞ) GÖRGÜLÜ / 46*

*Teknolojik Kırılma:
Tarihin En Hızlı 200 Yılı
ALPER ESKİKILIÇ / 47*

adriatermal

adriahotel

adrina
thermal hotel

health & spa

İki Resim ve Düşündürdükleri

"Karun gibi zengin olsan da çocuğuna bir altın bilezik kazandır, yani ona bir meslek öğret!" İranlı Şair Mutasavvif Sadi Şirazi

İki resimde iki kişi temsil edilmiş. Birincisi iş aramıyor, işi onu arıyor. Yani mesleği var. İkincisi mesleksiz, iş arıyor.

Mesleğin varsa, seni bulurlar, işin olur. Mesleğin yoksa, işe yaramazsın, "ne olursa yaparım Abi" diye özetlenen ve acı bir durumu ifade eden duruma düşersin.

İnsanı ve en başta da gençlerimizi bu acı durumu düşüren kim? Devlet mi? Sistem mi? Yoksa Eğitim Sistemi adı altında başıboşluk mu?

Sorumlu kim olursa olsun, şu acı gerçek hiç değişmiyor. "Bu Ülkede "mesleksizlik sorunu" var, işsizlik sorunu yok."

Bu Ülkede "iş beğenmeme sorunu" var, işsizlik sorunu yok. Herkes kolay iş arıyor. Herkes masa başı işi arıyor. Herkes iş kolay olacak, ancak parası çok olacak" diye bir arayış içinde. Bunun iki nedeni var. Birincisi çocuklarımızın küçük yaşlardan itibaren "el bebek-gül bebek" yetiştirilmesi ve zorluğa değil, kolaylığa yöneltilmesidir. İkincisi de "çevre baskısı." Adam kendi çevresinde "bana ne derler şimdi" diyerek çöpçülükten, tuvalet temizlikçiliğinden utanıyor, ancak, Almanya'ya (ya da başka bir Ülkeye) giderek en ağır, en zor, en hakir görülecek işlerde çalışıyor. Almanların çöpünü kaldırıyor, tuvaletini temizliyor, kendi Ülkesinde bunu yapmıyor. Almanlar bizden daha mı değerli?

Her zaman şöyle düşünmüşümdür. "Bir insanın çevresi onun için ayak bağıdır." Halbuki bir kişi yabancı bir yere gittiğinde o ayak bağından kurtuluyor, hiç kimseden utanıp çekinmeden her türlü işi

yaparak zengin oluyor. Bir şehrin ya da bir kasabanın en zenginleri genelde o şehre, o kasabaya dışarıdan gelenlerdir.

Çocuklarımıza daha ilk yaşlardan itibaren, "ayıp olanın bir tamirci çırağı olarak çalışmak olmadığını, ayıp olanın bir başkasına muhtaç olup ondan yardım dilenmek olduğu şuurunu kazandırmak" zorundayız. Çocukken Kahramanmaraş yöresinde söylenirdi ve ben de duyardım. Oto sanayinde çalışan genç işçiler için söylenirdi: "Eli yüzü kara, cebi dolu para". Çocuk tamirci çırağı ancak cebinde para var ve ailesine destek oluyor ve katkı sağlıyor. Bu gerçekten çok mühim bir durumdur. Ve şeref duyulması gereken bir hâldir.

İki resim ve düşündürdükleri çerçevesinde Ülkemizin en mühim ve çözülmesi gereken en acil sorununa geldiğimizde, o da şudur. Gençlerimizin birçoğu, neredeyse %80'den fazlası liseden ve hatta üniversiteden mezun olduktan sonra mesleksizdir ve ondan dolayı da işsizdir. Bu durum acı da olsa gerçektir. Bu sorun zaten kendi içinde çözüm taşıyor.

Çözümün adresi bellidir: Liseleri yalnızca gençleri mezun eden ve onlara diploma veren yerler olmaktan çıkartıp meslek edinme yerleri yapmalıyız. İkincisi de şudur. Herkes üniversite mezunu olmak zorunda değil. Bir kişi üniversite kendisine meslek kazandırmıyorsa, illa da üniversite bitirecek diye bir şart yoktur.

Sözü uzatmaya gerek yoktur. "Meslek de meslek, zanaat da zanaat da zanaat." Her çocuk, her genç hayata elinde bir altın bilezik ile hazır olmalıdır. Altın bilezik, meslektir, zanaattır.

Son söz: Karun gibi zengin olsan da çocuğuna bir altın bilezik kazandır, ona bir mesleği ve sanatı öğret." (İranlı Mütefekkiri Şair Sadi Şirazi)

Not: Bu konu mühim, üzerinde çok durmak gerek. Bu hususta dergimizin ileriki sayfalarında da bir yazım var. Bu konu devamlı gündemde tutulmalıdır.

İNSAN KİTAP VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI (İKTA) DERGİSİ

“İnsan, İlim, İrfan, Kitap, Kültür, Eğitim ve Toplum”

İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları Derneği adına

İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ahmet SANDAL

Başyazar

Ali KÜÇÜKDAĞLI

Yıl: 2

Sayı: 10

Abone Bilgileri

Dergimize abone olmak isteyenlerin, 1 yıllık abonelik ücretini aşağıda belirtilen IBAN numarasına peşin olarak yatırmaları gerekmektedir.

Abone Bedeli

Aylık: 100 TL

Yıllık: 1.200 TL

Banka Hesap Bilgileri

Banka: Türkiye Emlak Katılım Bankası

Şube: Kızılay Şubesi

IBAN: TR93 0021 1000 0008 1440 1000 01

Açıklama: Ad Soyad – Dergi Aboneliği

İdare Yeri

Eti Mah. Toros Sok. No:1/7

Çankaya/Ankara

Tasarım ve Baskı

ARCS Matbaa Sertifika No: 49427

Zübeyde Hanım Mah. Tunahan İş Hanı 101/2D

Altındağ/ANKARA

Basım Tarihi: Ağustos 2026

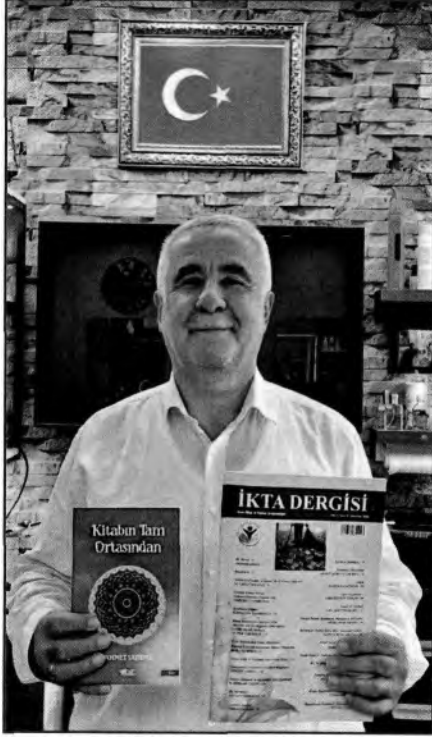
ISSN: 3108-5512

E- Posta: insankitaptoplum@gmail.com

“Bu dergideki yazıların idari ve yasal sorumlulukları yazarlarına aittir.”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ahmet SANDAL

Başlarken

Dergimizin elinizde bulunan 10. sayısının çıkmasını nasip eyleyen Yüce Rabbimiz Hazreti Allah'a (cc) sonsuz hamd-ü sena eylerim. Önderimiz, İki Cihan Serveri Sevgili Peygamberimiz Hazreti Muhammed'e (asm) sonsuz salat ve selam olsun

Evet, geçen sene Kasım ayında yola çıktığımız İKTA Dergisi yolculuğunda onuncu duraktayız. Yani, Dergimizin 10. sayısı da artık elinizde. Elhamdulillah. Ne çabuk da geldi geçti bu 10 ay. İki ay sonra kısmetse Dergimiz 1 yaşını dolduracak. Haydi hayırlısı. Nice nice kutlu ve mutlu yılların olsun İKTA Dergisi.

40'a yakın kitap çıkartmak nasip olmuş bir Kardeşiniz olarak söylüyorum. Kitaplarımı çocuklarım gördüğüm gibi Dergimizin her sayısını da çocuklarım gibi görüyorum. Bu Derginin sahibi İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları Derneğidir ki, o da benim bir çocuğumdur.

Hepsine sonsuz mutluluklar ve sonsuza dek faydalı bir ömür diliyorum. Olur, inşallah. Dergimizin bu sayısında neler bulunduğunu ve hangi yazı ile şiirler olduğunu birazdan sayfalarını tek tek çevirip baktığınızda anlayacaksınız.

Ben her daim söylediğimi, bu sayıda da tekrar belirtiyorum. Dergimizin iki özelliği var. O iki özellik, samimiyeti ve iddiasız oluşudur. Hiç abartmadan olduğumuz gibi göründük. Şöyle bir hedefimiz var, şunları başaracağız, büyük işler yapacağız diye bir iddiamız da yok.

Dergimiz halkımızın içinden çıkan abartısız, sade insanların yazı ve şiirleri vasıtasıyla duygu ve düşüncelerini paylaştığı bir neşriyattır. Ve ben bu Derginin başında olduğum müddetçe de böyle kalacaktır. Dergimizi kuşe kağıda bastırıp rengarenk resimlerle doldurmak, cafcacflı unvanları olan ünlü kişilerin yazı ve şiirleriyle süslemek, parlak ve gösterişli kapaklarla sunmak bizce de mümkün. Ancak bunu asla ve hiçbir zaman yapmayacağız.

Eskiden bir mizah dergisi vardı. O mizah dergisinin yayıncılarını ve içeriğini tasvip etmesem de başlık olarak seçtiği şu söz hoşuma gider: "Kendi halinde bir mizah dergisidir."

Biz de "kendi halinde ilim-irfan dergisiyiz."

Bütün hunlarla birlikte, bu sayıya özel olarak neler söyleyebilirim? 01/07/2026 tarihinde başlayan ve 6 ay sürecek Projemizden bahsedebilirim. Projemizin adı: "Kahveden Kiraathane: Dijital Bağımlılıkla Mücadele ve Okuma Kültürünün Yaygınlaştırılması Projesi."

Bu proje, İçişleri Bakanlığımızın maddi yardımı ve destekleriyle İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları Derneğimizin öncülüğünde, Ankara Kahveciler Esnaf Odası ile birlikte müştereken 01.07.2026-31.12.2026 tarihleri arasında uygulanacaktır. Bu proje hakkındaki ayrıntılı bilgileri Dergimizin ilerleyen sayfelerinde okuyacaksınız.

Evet, Dergimizin bu sayısında da birbirinden özel ve birbirinden güzel yazı ve şiirler ile sizleri baş başa bırakıyorum. İyi okumalar. Kalın sağlıklıla. Allah'a emanet olun. Başlangıç kısmındaki resimle uyumlu şu küçük şiirimi de sizlerle paylaşıyorum.

Bayrak ve kitap, gurur kaynaklarım.

Bayrak ve kitap, her daim yüz aklarım.

Sonsuza dek, yüreğimde çarpacak.

Sonsuza dek, yüzümde güller açacak.

Vesselam.

Not: Temmuz Ayında 36. kitabım olan "Kitabın Tam Ortasından" isimli şiir kitabım da yayımlandı. Haydi hayırlısı.

GÖNÜL ÇEŞMESİ

Ali KÜÇÜKDAĞLI

E. Eğitimi, İlahiyatçı, Dergimizin Başyazarı.

Yaşam Bir Sır Mıdır? (Yoksa Sınır Mıdır?)

Merhabalar Saygıdeğer Kardeşlerim, Sizleri, Yüce Rabbimizin selamı ile selamlıyorum. Bu yazımda sizlerle, hem inançsal hem de yaşamdan örneklerle bezenmiş önemli bir konu ile ilgili olarak sohbet etmek istiyorum.

Evet, kader konusudur güncelimiz.

Aslında hepimiz çok iyi biliyoruz ve anlıyoruz ki, kader konusu o kadar karmaşık bir konu değildir. Ancak her nedense bilinçli olarak ya da farkında olmadan zaman zaman bizler karmaşıktırıyoruz. O halde, konuya açıklık getirebilmek için Yüce Rabbimizin(cc) uyarılarını ve Sevgili Peygamberimizin (asm) örneklerini incelemek önceliğimiz olmalıdır.

Dünya yaşamına gönderiliş amacımız nedir? Bu sorunun cevabını Sevgili Peygamberimizin (asm) hadisinde görüyoruz: "Dünya ahiretin tarlasıdır." Üzerinde düşündüğümüz zaman şu sonuçla karşılaşırız. Bu dünyada ne ekersek "sonsuz yaşam olarak nitelendirilen" ahiret yurdunda onu biçeceğiz. Bu şu demektir. Ahiret hayatına göre, bir rüya kadar kısa olan "Dünya hayatının uykusundan" zamanı gelince uyanacağız ve yaptıklarımızın hesabını verip karşılığını göreceğiz.

Şimdi ikinci soruyu sorup konuyu biraz derinleştirelim.

Pekala, bu gerçeği bildiğimiz halde bu kadar hırs ve dünya sevgisi niye? (Yaşamı yahut var olmayı, sadece bu Dünya'dan ibaret sayanlar için bir sözümüz yoktur.) Tabi ki Yüce Rabbimizin verdiği dünya nimetlerinden yararlanmalıyız. O da şükretmenin bir başka boyutudur. Bunu yaparken amaç-araç dengesini bozmamalıyız. Dünya nimetleri birer araçtır. Şükretmek, yani Allah'ı tanımak ve O'nun

rızasını kazanmak esas amacımız olmalıdır.

İşte bu noktada kader inancımızın ne kadar önemli olduğunu ve dünya yaşamına bakış açımızı nasıl etkilediğine bir göz atmamız gerekir. Bu konuda yazı başlığımızdaki soru bize ışık tutacaktır sanırım. "Yaşam bir sır mıdır yoksa sınır mıdır?" Cevabını derli toplu olarak şöyle verelim isterseniz.

Yaşam, "içinde sırları olan, ancak Allah'ın verdiği imkanlarla sınırlandırılmış bir sınav sürecidir."

Yukarıda belirttiğimiz gibi, kader konusu çok karmaşık bir konu değildir. Bu kadar zorlaştırılmasının sebebi, biraz bilgi eksikliği ve çokça da niyet farklılıklarıdır. Herkes kendine göre yorumluyor ve kaderi işine geldiği gibi değerlendiriliyor. Ya da kafasına göre yorumluyor.

Oysa değerlendirmelerimizi ve yorumlarımızı bilgi ile desteklediğimiz zaman, çok net bir şekilde göreceğiz ki, kader kavramı inancımızın ve yaşantımızın özüdür.

Nedir o net olan bilgi?

Cevabı: Kader = Gizlenen (ilahi) bilgi, yani Allah'ın sınırsız ilim sıfatının tecellisidir. Her şey Allah'ın koyduğu kurallar çerçevesinde yaratılmıştır. Sevgili Peygamberimiz (asm) bu hususu şöyle açıklamaktadır: "Her şey bir kadere (ölçü ve plana) göredir."

Kader inancı sağlıklı olan bir Müslüman Dünya'da ne yaşarsa yaşasın hep mutlu ve huzurludur. Çünkü bilir ve inanır ki, Allah istemez ise hiçbir şey gerçekleşmez. Allah ise kulunun zararına hiçbir durum yaratmaz.

Gerçek böyle iken, niçin endişeli ve kader konusunda eleştireliz.

Nedeni esasında, gün gibi açık bir şekilde ortadadır. Kader inancımızı “kadercilik” ile anlayışıyla karıştırıyoruz.

İslam da kader vardır, ancak “kadercilik” yoktur.

Yani “kadercilik anlayışı” yoktur. “Kaderim buymuş”, “Alın yazısı” gibi söylemler, İslam Dini’nin kader inancıyla bağdaşmaz.

İnsan Allah’ın kendisine verdiği akıl ve irade nimetlerini en doğru bir şekilde kullanacak; daha sonra, yaşadıklarına razı olacaktır. Yaşadıklarından dolayı ne kendisini ne de başkasını suçlamayacaktır. Böyle bir durum, sağlıklı düşünen ve inanan bir kimseye yakışmaz. Pek tabiidir ki insana düşen şey, kendisine sınırlı olarak verilen akıl ve irade nimetlerini sonuna kadar kullanmaktır. Ondan sonrasını Allaha bırakmaktır. Buna da tevekkül diyoruz.

Yaşananların bir kısmı hak edilenlerdir, geri kalanlar ise sınavın gereğidir belki de. İşte biz burada şunu fark edemiyoruz. Hak edilerek yaşananlarla, sınavın gereği olarak bize sunulanların sınırını biz bilemeyiz.

Bundan ötesi sırlarla doludur, bizim için. “Kimisi varlıkla kimisi yoklukla sınanıyor.”

Bir tarafta engelli olanlar veya ömür boyu hastalık çekenler varken, öte yandan her şeyi mükemmel olup, sağlıklı ve mutlu yaşayanlar vardır.

Yaşamın sırrı da buradadır. Buna müdahale etmek yahut ta insanları kategorize etmek (sınıflandırmak) kimsenin haddine değildir. Her insan kendi sınavını (kaderini) yaşayıp, Allah’ın huzuruna “ak yüzle” çıkmanın hesabını iyi yapmalıdır.

Olaya bir başka açıdan bakacak olursak; insan, sağlıklı ve mutlu yaşamak için elinden geleni yapmalıdır. Buna da genel olarak dua denir. İki türlü dua vardır. Birincisi; fiili duadır ki, bir şeyleri hak etmek için çalışmaktır. İkincisi ise kavli (sözel) ve kalbi duadır. Daha sonrası ise, Allah’ın takdirini (onayını) beklemektir.

Yine Sevgili Peygamberimizin (asm) yaşamından bir örnek sunalım:

Ebu Huzame’nin (ra) rivayet ettiğine göre; (Ebu Huzame’nin) babası, Allah Resulüne (asm) şöyle sormuştur:

“Ey Allah’ın Resulü! Şifa niyetiyle yaptığımız okumalar, tedavi olduğumuz ilaçlar ve koruma tedbirleri; Allah’ın takdirinden bir şeyi geri çevirir mi?”

Resulullah (asm): “Onlar da Allah’ın takdiridir.” buyurmuştur.

Yapıp etmelerimizden sonra; istediklerimiz gerçekleşirse “ben başardım” demenin yanlış olduğu gibi, olumsuz bir durumla karşılaştığımızda “kader” demek de büyük vebaldir.

Her halükarda sınanıyoruz. Yüce Rabbimize sığınmamız gerekir.

Bir de şu yanıltan, bir türlü sıyrılamıyoruz.

Her şey bizim olsun. Her iki Dünya’da da bütün mutluluklar bizim olsun. “Olsun, olsun da kardeşim. Bu kadar hırslı ve bencil olmak niye?” Doğru mudur bu? Evet. Yüce Rabbimiz de Kur’an’ında “her iki Dünya’da da iyilik vermesi için” dua etmemizi istiyor. Elhamdülillah inanıyoruz.

Pekala, Sevgili Peygamberimizin (asm) şu örneğine ne cevap vermeliyiz?

Bir gün Hz.Ömer (ra) Sevgili Peygamberimizi (asm) evinde ziyarette gitti. O’nu; tavanı basık bir oda da, bir hasırın üzerinde uyurken buldu. Peygamberimiz (asm) uyandığında hasırın izinin mübarek yüzüne çıktığını gördü. Duygulanarak ağlamaya başladı.

Peygamberimiz (asm): “Niye ağlıyorsun ya Ömer?” diye sordu.

Hz. Ömer (ra) şöyle cevap verdi:

“Ey Allah’ın Resulü! Bu kainat, Senin aşkın için yaratıldı. Üzerinden yatacağın bir yastığın bile yok. Oysa Kayser ve Kısra saltanat sürüyor.”

Bunun üzerine Sevgili Peygamberimiz (asm):

“Ya Ömer! Dünya onların, ahiret ise bizim olsun, istemez misin?” buyurdu.

Bu söyleşiden hareketle, aşağıdaki sonuca ulaşmak mümkün gibi görünüyor.

Her iki Dünya’da da aynı derecede mutlu olmak söz konusu değildir. Tercihini bir taraftan yana yapmak gerekir.

Bütün bu örnekler bizim şu soruyu sormamıza yeterli midir acaba?

Biz ne yapıyoruz? Ahiret için Dünya’yı mı terk ediyoruz?

Yoksa Allah korusun; Ahireti feda edip, bütün hesaplarımızı dünya üzerine mi yapıyoruz?

Maalesef; hem kendi nefsim için, hem de çevremde yaşayıp gördüklerim için, cevabı olumlu olarak veremiyorum. Yorum Sizin.

Son olarak, davranışlarımızın “kader anlayışımıza” etkileri yahut başka bir açıdan bakıldığında, bazı olayların “yaşantımızdaki rolü ve önemi” ile ilgili iki örnek sunmak istiyorum sizlere.

Birinci örneğimiz Hazreti Ömer (ra) aittir.

Hazreti Ömer (ra), Halife iken ordusu ile birlikte yola çıkmış, Şam’a yaklaştıklarında şehre girmek istemişlerdir. Ancak, o sıralarda Şam’da bulaşıcı hastalık vardır. Arkadaşlarıyla istişare etmesi sonucu, şehre girmekten vazgeçerler. Yanında saha-beden Ebu Ubeyde bin Cerrah (ra) da vardır. Ebu Ubeyde (ra) der ki: “Allah’ın kaderinden mi kaçıyor sun ya Ömer?” Buna şaşır an Hz. Ömer’in cevabı uyarıcı niteliktedir. “Keşke bunu senden başkası söyleseydi Ya Ebu Ubeyde. Evet; Allah’ın kaderinden, yine Allah’ın kaderine kaçıyoruz...”

İkinci örneğimiz ise, kendi yaşamımızdan bir anıdır. Vatani görevimi yaptığım sırada, benden birkaç yaş daha büyük bir Doktor Asteğmen arkadaşım olmuştu. Kendisi ile bir sebepten dolayı özel bir diyalog kurmuştu k. Zaman zaman sivil ortamda sohbetlerimiz olurdu. Benim ilahiyatçı olduğumu biliyordu. Kendisinin inanç değerlerinin zayıf olduğunu söylüyordu. Hele kader inancının, önceden yok denecek derecede az olduğunu itiraf ediyordu. Ancak bir gün, bir zaman önce yaşadığı bir olayı, açık yüreklilikle paylaştı benimle. Hikaye şuydu: Yıllar önce, Erzurum’un Hınıs ilçesinde, hükümet tabibi olarak görev yaptığı sırada “sağlık taraması için” köylere gittiğini anlatıyordu. Bu gidişlerin birinde, “alışılmış bir uygulama gereği” aracına diğer kurumlardan da görevliler binmişti. En son uğradıkları köyde vakit akşam olmuştu. Köyden ayrılmak üzereydiler. “Ablam” diye tanımladığı; sağlık ocağının tecrübeli hemşiresi, o akşam misafirleri olmasını teklif etmişti kendisine. Kendisi ise, “ilçede eşinin yalnız olduğunu, merak edeceğini” bahane ederek, teklifi red etmişti. Haklıydı aslında. O yıllarda (yaklaşık 45-47 yıl önce) iletişim araçları yetersizdi. Gelelim sonuca: Şoför ve diğer yolcular arabaya yerleşmişler, kendisi de şoförün yanına binmişti. Araç tam hareket etmek üzere iken, hemşire hanım kolundan tutarak ani bir refleks ile araçtan indirmişti onu. Araç, hiç beklemeden hareket etmişti. Kendisi ise hemşire hanımla birlikte sağlık ocağına (lojmana) yönelmişti. Evin kapısından henüz girmişlerdi ki (hemşire hanımın eşi ve çocukları – hoş geldiniz - diyerek karşılıyorlardı

kendisini), tam o sırada telaşla kapı çalınmıştı. Hemşire hanım kapıyı açtığında, kapıdaki adam, “o şok eden haberi” vermişti. Biraz önce yola çıkan doktorun aracı, uçuruma yuvarlanmıştı. (Daha sonra edinilen bilgiye göre, araç parçalanmış ve kurtulan olmamıştı.) O kadar sarsılmıştı ki; uzun süren şoktan hemşire hanımın eşinin tokadı ile sıyrıldığını söylüyordu, gözleri yaşlı olarak. İşte o andan itibaren “kadere inandığını” ifade ediyordu. Önceleri yazıp yazmamakta kararsız kaldığım; son anda paylaşmak isteğimin hasıl olduğu bir örnek daha sunmak istiyorum.

Bir zamanlar, maddi durumu yerinde olan oldukça nüfuzlu bir emekli şahıs, yaşlı ve zengin bir hanımla diyalog kurar, Kimsesi olmayan o hanımın mallarına göz koyar. Bu maksat için, yani yaşlı kadın öldükten sonra mallarına el koymak maksadıyla, ikisi de elli yaşlarına olan karı-koca (o emekli nüfuzlu adam ile karısı) anlaşmalı olarak boşanırlar. Akılları sıra bir tuzak kurmuşlardır. Kadın çok yaşlı olduğu için zaten kısa süre içinde ölecek ve kendileri o yaşlı kadın öldükten sonra mirasa konacaktır. Plan böyledir. Adam karısından ayrılır ve yaşlı kadın ile resmi nikahla evlenir. Ancak plan tersine işler. Yaşlı kadının ölmesi beklenirken, adam ölür. Nüfuzlu emekli adamın tüm mal varlığı yaşlı kadına kalır ve tekrar kendisine dönmelerini beklediği karısı beş parasız ortada kalır.

“En güzel hesap Allah’ındır.”

İşte böyle Değerli Dostlarım. Yaşam sırlarla doludur. Son söz Kur’an’ındır. Yüce Rabbimiz (cc) buyuruyor: “De ki; Allah dilemedikçe ben kendime bile ne bir zarar, ne de bir fayda vermeye muktedirim. Her ümmetin bir eceli vardır. Ecelleri geldiğinde ne bir an geri kalır, ne de bir an ileri gidebilirler.” (Yunus Suresi, 49. ayet)

“Hiç kimse, Allah’ın yazılıp bir süreye bağlanmış izni olmadan ölmez. Kim dünya nimetini isterse ondan kendisine veririz; kim ahiret nimetini isterse, ona da ondan veririz ve şükredenleri ödüllendireceğiz.” (Ali İmran Suresi, 145. ayet)

Sonuç olarak; Bütün bu yazdıklarımızı bir cümle ile özetlemek gerekirse, Sevgili Peygamberimizin (asm) hadis-i şerifindeki şu uyarı bizim yaşam rehberimiz olmalıdır. Buyuruyor ki: “Lâ rahate fi’l Dünya, illâ fi’l Âhire. ” (Dünya’da rahat yoktur, ancak Ahirette vardır.)

Kalın sağlıcakla... Allah’a emanet olunuz.

Ramazan TAHİROĞLU

Emekli Müftü.

Kebed

“Muhakkak biz insanı bir Kebed içinde yarattık.” (Beled Suresi/ 4.) Bu ayeti celile zihnimin takılı kaldığı ayetlerden biridir. Rahmi maderde yaratılan, ruh üflenen insan bir KEBED içinde bulur kendini. O halde nedir bu Kebed? Kebed, sıkıntı, meşakkat ve zorluk manalarına gelir. Demek ki insanoğlunun hayat mücadelesi ayeti celilede söylendiği gibi rahmi maderde başlıyor. Orası hiçbir olumsuzluğun olmadığı bir yer değil elbette. Doğum anına ve sonrasına kadar devam eden nice badireler var. Annenin etkilendiği her olumsuzluktan cenin de etkilenir. Düşüklerin birçoğu bu kötü etkilenmenin neticesidir. Doğarken boğulurcasına bir zorluk yaşar o cenin. Artık doğmuş olur ama zorluklar bitmemiştir, sadece şekil değiştirerek devam etmektedir. Velhasıl hayat serüveni yılan tuzaklarıyla dolu, ölüm anına kadar bu durum sürer gider. Bu dünyada elemsiz lezzet bulunmaz. Allah bir hikmet ve rahmet olarak Dünyanın tadını mümin kuluna bazen bulandırır, noksanlaştırır, hatta acı hale getirir ki mümin bu Dünya ile mutmanın olmasın ve burayı ebedi yerleşip rahat edilecek bir yer sanmasın. Hatta şimdiden ölüm tefekkürü ile Dünyayı terk etmenin alıştırmasını yapsın. Gittiği zaman gözü arkada kalmasın. Kur’anda anlatıldığı üzere, bahçesine girdiği zaman kendisini ve bahçesini ebedi zannederek kibirlenen adam gibi olma-

sın. Her musibetten sevab iktisab ve ihtisab etmeye çalışsın. Allah nice sevdiği kulunu bela ve musibetlerle denemiştir. Sabır gibi sevap çeken başka bir sebep var mı acaba! Sabredenler müjdelenmiştir, ötesi var mı?

Dönelim konumuza; KEBED irili ufaklı sıkıntılar, musibetlerin hepsini içine alır. Bu engeller, mümin için rahmet basamakları sayılır. Cennette Rabbimizin kendisi için takdir ve tayin buyurduğu derecelere yükselmesini kolaylaştırır. Yeter ki sabretmeyi, kadere rızayı ve Veren’den (cc) şekva etmemeyi bilelim, duayı unutmayalım. Dua musibetleri ya yok eder, ya hafifletir, ya haseneye tebdil edilmesini yahut yön değiştirmesini netice verir. Nice ibadetlerle kazanamayacağımız ecir ve mükafaatı kazandırır. Tüm bunlara rağmen kulun görevi Allah’tan (cc) af ve afiyet istemektir. Musibetler gelsin de ben günahlardan temizleneyim demesi doğru değildir. Böyle düşünen bir sahabiye Hazreti Resûlullah Efendimiz (asm) ikaz etmiş ve ona “Rabbena atina fiddünya haseneten” duasını okumasını tavsiye etmiş, o da biiznillah iyileşmiş. Yani aslolan hasenedir, sıhhat ve afiyettir. Hastalık, musibet ve sıkıntı veren her şey arızidir.

Müminleri üzen her şey musibettir. İnna lillahi ve inna ileyhi raciun demeliyiz. Allah dünya KEBED’imizi hafifletsin. (Amin)

Sabahattin TURAN

Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Uzmanı, Çevre Mühendisi.

Medine'den Zülhuleyfe (Abyar Ali) 'ye Oradan Kâbe'ye

İnsanın Sosyolojik Çözülüşü ve Yeniden Kuruluşu

5 Nisan 2026 gece saat 20:00 gibi Medine'den otobüsle yola çıktık. 6 Nisan 2026 sabahı saat 05:00 sularında Zülhuleyfe'ye vardığımızda, Medine'nin geride bıraktığı o ağır sükûnet hâlâ üzerimizdeydi. Ama artık bu sükûnet bir şehir sessizliği değil, insanın kendi içine çekildiği bir ara hâldi. Sanki yolculuk Medine'den çıkıp başka bir coğrafyaya değil, insanın kendi anlam dünyasının sınırlarına doğru ilerliyordu. Zülhuleyfe (Abyar Ali).

Bu tür yolculuklarda insanın ilk fark ettiği şey mesafe değildir. Zamanın ve kimliğin nasıl değiştiğidir. Çünkü bazı mekânlar yalnızca fiziksel geçiş noktası değildir, “eşik alanlar”dır. İnsan orada ne tam eski kimliğindedir ne de yeni kimliğine geçmiştir. Antropolojide buna “liminal alan” denir; ama insan bunu kitapta değil, bedeninde anlar.

Zülhuleyfe tam da böyle bir eşikti. İhram giymek, dışarıdan bakıldığında ritüelistik bir hazırlık gibi görünür. Oysa içeride çok daha sert bir çözüme başlar. Çünkü ihram, insanı sadece bir ibadete değil, toplumsal kimliklerinden soyulmaya davet eder. Marka, sınıf, meslek, statü... Hepsi bir anda anlamsızlaşır. Geriye yalnızca “mücerret insan” kalır.

İki parça beyaz kumaşın verdiği his, estetik değil sosyolojiktir. Çünkü o beyazlık bir eşitleme mekanizmasıydı. Modern toplumun sürekli ürettiği ayırım çizgileri—zengin/fakir, yönetilen/yöneten, görünür/görünmez—o anda askıya alınıyordu. Ve insan, ilk kez bu kadar çıplak bir eşitlik deneyimine yaklaşıyordu.

Medine geride kalırken hissettiğim şey basit bir “ayrılık” değildi. Daha çok bir sosyal dünyanın geçici olarak terk edilmesiydi. Çünkü Medine, sadece bir şehir değil; alışkanlıkların, ilişkilerin ve

zihinsel konforun da bir parçasıydı. Onu bırakmak, sadece mekân değiştirmek değil, bir “benlik örgüsünü” gevşetmekti.

Umre namazı ve niyet etme anı, bu çözümlenin en yoğun noktasıydı. Niyet dediğimiz şey aslında bireyin kendi kendine verdiği bir yön beyanıdır. Ama burada ilginç olan, bu yönün bireysel olmamasıdır. Çünkü herkes aynı yöne niyet eder, aynı formda soyunur, aynı basitlikte eşitlenir. Bu, bireysel bir ibadet gibi görünse de aslında güçlü bir kolektif bilinç üretir.

Sosyolojik olarak bakıldığında bu durum, Emile Durkheim'ın “kolektif bilinç” kavramına yakın bir yerde durur: birey, kendini toplumdan ayırmaz; tam tersine daha büyük bir anlam bütünlüğünün içine dahil olur. Ama burada toplum seküler bir yapı değil, kutsal bir merkez etrafında yeniden kurulmuş bir birliktir.

Yola çıktığımızda Mekke'ye doğru ilerlerken, içimdeki en güçlü his “dağılma” ile “toparlanma” arasındaki gerilimdi. Çünkü modern insan genellikle kendini sürekli inşa eder; kimlikler üretir, roller ekler, anlamlar biriktirir. Ama bu yolculuk tam tersini yapıyordu: söküyordu.

Mekke artık bir şehir olmaktan çok bir merkez fikrine dönüşüyordu. Sosyolojik olarak merkez, yalnızca fiziksel bir nokta değildir; anlamın yoğunlaştığı yerdir. İnsanlar tarih boyunca merkezler etrafında topluluklar kurmuşlardır. Ama burada merkez, toplumu kuran şey değil; insanın kendisini yeniden kurduğu şeydi.

Bu noktada yolculuk bir “umre mekaniği” olmaktan çıkıp bir “kimlik yeniden inşası”na dönüşüyordu. Çünkü insan, günlük hayatında çoğu zaman parçalı

bir varlıktır: işte başka, evde başka, toplum içinde başka... Ama burada parçalar düşmeye başlar. Peygamber Efendimiz'in (SAV) "Eğer halkın beni çıkarmasaydı, senden başka bir yerde ikamet etmezdim." söylediği Yüce ve Saygın Şehir olan KÂBE...

Kâbe'ye yaklaşmak, sosyolojik olarak bir merkeze yaklaşmak değil; merkezle yüzleşmektir. Çünkü orada insan, kendi dağınıklığının mekânsal bir karşılığını görür. Herkesin aynı yöne dönmesi, aslında bireysel farklılıkların ortadan kalkması değil; farklılıkların aynı anlam etrafında birleşmesidir.

Umre başladığında, bu deneyim daha da yoğunlaşır. Dönmek, modern bireyin zihninde genellikle "tekrar" ile ilişkilidir; oysa burada tekrar yoktur. Her şavt, yeni bir fark edıştır. Çünkü insan her seferinde biraz daha kendini dışarıdan görmeye başlar. Sosyolojik açıdan tavaf, bireyin kendi merkezsizliğini fark ettiği bir kolektif hareket biçimidir. Herkes döner ama kimse yalnız dönmez. Bu, modern toplumun atomize birey anlayışına karşı güçlü bir karşı deneyimdir: birey burada hem kendidir hem topluluğun içindedir.

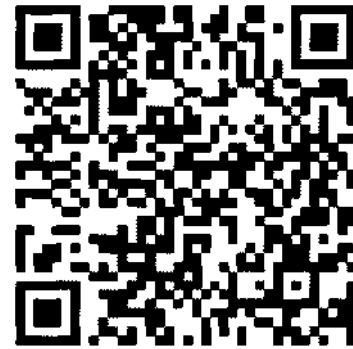
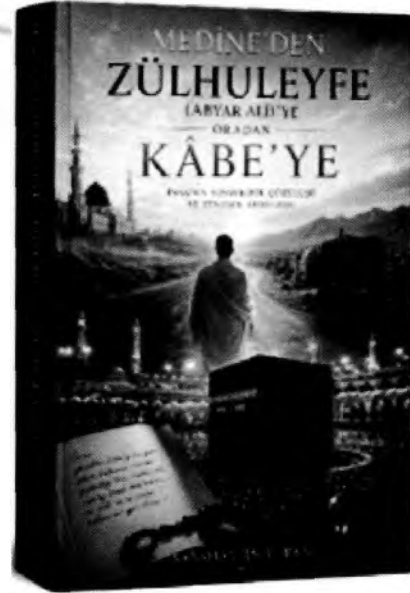
İnsan orada şunu anlar: yalnızlık, kalabalıkla çözülmez; merkezle çözülür.

Bu yolculuk boyunca en sarsıcı fark edişim şu oldu: İnsan aslında sürekli bir kimlik üretimini içinde yaşıyor. Ama bu kimlikler çoğu zaman dışsal referanslara dayanıyor. Umre deneyimi ise bu referansları geçici olarak askıya alıyor. Geriye yalnızca "varlık" kalıyor.

Bu varlık, alışılmış anlamda güçlü değil; aksine kırılgan, sade ve savunmasız.

Ama belki de en gerçek hâli budur.

Zülhuleyfe'de başlayan süreç, aslında bir "başlangıç" değil; bir çözülme anıydı. Çünkü insanın en büyük dönüşümleri inşa ederek değil, çözülerek gerçekleşir. Sosyolojik olarak bu, bir "yeniden yapılanma" değil; bir "yeniden anlamlandırma"dır. Bu yolculuk bana şunu öğretti: İnsan, toplum içinde kimlik kazanır; ama hakikate yaklaşırken kimliklerinden arınmak zorundadır. Bu bir kayıp değil, bir sadeleşmedir. Ve sadeleşme bazen en ağır deneyimdir, çünkü insan kendini ilk kez bu kadar gerçek görür.

Bir Garip
KİTAPÇI
BABA

Nuray ALPER

Şair Yazar, TOBB Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans.

KAHRAMANMARAŞLILAR
KÜLTÜR DERNEĞİ

SAN KİTAP
E TOPLUM
ARAŞTIRMALARI
DERNEĞİ

Anne ve Edebiyat

İletişim/sizlik Çağında Aile ve Gençlik Konulu Panelimizin sunumudur.

Herkesi saygı ile selâmlıyorum. Bugün çok önemli bir konu, ulvî bir amaç etrafında bir araya geldik. “Gençlik, aile, iletişim” gibi bir kaygıyı ağırlamak, insanların birbirlerinin uzağına düştüğü bir çağda bu ağrıyı duymak, beslemek çok kıymetli... Bu sebeple ben İnsan, Kitap ve Toplum Araştırmaları Derneğine ve başkanımız Ahmet Sandal beyefendiye özellikle teşekkür ediyorum.

Bugün sizlerle insanlığın en eski hikâyelerinden biri üzerine konuşmak istiyorum: anne ve edebiyat. Edebiyat, insanın kendini anlama çabası. Anne ise bireyde bu çabanın tanımlanmasına, anlamlandırılmasına vesile olan ilk basamak... Annelik ile edebiyat arasında bu bakımdan çok sıkı bir münasebet var. Bir çocuğun ilk kelimeleri, ilk masalları, ilk korkuları, sevinçleri, hatta hayal dünyası çoğu zaman annenin sesi ve kelimeleriyle şekillenir. Çocuk daha okumayı bilmezken toplumunun hikâyeleriyle annesi vesilesiyle tanışır. Ninnileriyle, masallarıyla, tekerlemeleriyle tanışır. Bunların her biri aslında sözlü edebiyatın en eski örnekleridir. Anne, farkında olsun ya da olmasın, çocuğun ilk edebiyat öğretmenidir.

Burada hemen şunu ifade etmek isterim; Ben de iki evladı olan bir anneyim. Büyük oğlum hukukçu, küçük oğlum Fen lisesinde ve arada dokuz senelik bir yaş farkı var. Tabi birbirinden ayrı iki âlem, iki idrak, iki renk, ses, nefes olmakla birlikte onlara baktığım zaman aradaki bu dokuz seneyi çok hissedilebilir buluyorum. Bir çağ, bir nesil farkı olarak çok hissedilir buluyorum. Mesela büyük oğlumu yetiştirirken, tam da karakterinin biçimlenme aşamasında daha aktif olduğumuz o aile ve akraba meclislerinin gücünü onda görebiliyorum. Sonra bir pandemi girdi araya, iki sene kadar aynı evin içinde bile insanlar birbirlerine temas etmeden yaşadık ve pandemi bittiğinde artık o mesafe hayat-

larımızın birer parçasıydı. Karakterlerinin yeni oluşturduğunu bir dönemde o pandemi vurgununun bugün artık genç bir birey olan çocuklarımızı nasıl yalnızlaştırdığını fark etmek zor değil. Küçük oğlumda o bireyselleşme çabalarını, o içe dönüklüğü daha çok görebiliyorum.

Evet, anne ve edebiyat dedik. Dünya edebiyatına baktığımız zaman annenin sanatkar ve sanat eseri üzerinde çok belirleyici bir rolü olduğunu görebiliyoruz. Cengiz Aytmatov meselâ. Ayımkın isminde bir nenesi var Cengiz Aytmatov’un “Ben onun yanında büyüdüm, hafızasındaki masalları, efsaneleri, şiirleri dinleyerek büyüdüm” dediği bir nene. Ve onun eserlerine baktığımızda o devasa birikim hazinesini görebiliyoruz. Bahtiyar Vahapzade’de anne karakterinin çok ciddi bir alan kapladığını fark ediyoruz. Bir çocukluk anısını anlatırken diyor ki Bahtiyar Vahapzade, “Ömrümde ilk defa gök gürültüsünü duyarak korktuğumda, annemin yanına koştum ve bu sesin ne olduğunu sordum. Annem beni göğsüne aldı, bana sarıldı ve dedi ki “Korkma, melekler gökte at koşturuyorlar”

Allahım bu ne kadar güzel bir sözdü. Sözün sihrine büründüm; gökte at koşturan melekleri hayal gözümle gördüm: Üstüne beyaz tül den elbise giymiş güzel melekler, bulutların üzerinde nasıl da koşturuyorlar! Vahapzade, yıllar sonra farkına varır ki, şiirinde annesinin hafızasına serptiği tohumlar vardır. Bu yüzden

“Kitap kitap sözlerimin

Müellifi benim anam” demiştir.

Maksim Gorki çocukluğunda büyükannesi ve annesinden dinlediği hikâyelerin hayal gücünü beslediğini anlatır.

Victor Hugo ve Goethe gibi isimlerin biyografilerinde, annelerinin çocukluk dönemindeki teşviklerinin onları ne kadar geliştirdiği vurgulanır.

Yaşar Kemal'e gittiğimizde annesinin anlattığı halk hikâyelerinin, ağrıların ve sözlü kültür geleneğimizin onun anlatıcılığının temel kaynaklarından olduğunu görürüz. Nazım Hikmet'in annesi ressamdı ve bu da onun sanat duyarlılığının gelişmesinde önemli bir unsur olur. Necip Fazıl Kısakürek Çile kitabının girişinde "şairliğim on iki yaşında başladı. Bahanesi tuhaftır" der. Annesini hastanede ziyarete gittiğinde annesi bitişikte yatan veremli genç kızın şiir defterini görerek "senin, şair olmanı ne kadar isterdim" dileğine muhatap olunca o an şair olmaya karar verir. Sait Faik Abasıyanık'ın annesi Makbule Hanım da çok sıcakkanlı ve güçlü bir kadıymış. Anne oğulun yolculuğuna bakıldığı zaman kuvvetli bir ilişki görüyoruz orada. Bir ömür oğlunun hassas yapısını anlayan, onun edebiyatını kollayan bir anne figürü. Sait Faik'in hikâyelerinde yoksullara, balıkçılara, işsizlere, sokak insanlarına duyulan o sınırsız merhametin ve insan sevgisinin oluşumunda annesinden gördüğü koruyucu tavrın etkili olduğu düşünülür. Anne Makbule Hanım hayatta iken Sait Faik ölür ve ölümünden sonra annesi onun eserlerinin korunması ve yayımlanmasında büyük rol üstlenmiştir Makbule Hanım. Annelerin anlattığı hikâyelerle, masallarla, destanlarla şekillenen çok sanatkar var edebiyatımızda.

Sevgili dostlarım, büyüklerim, kardeşlerim
Esasında sanatkar olalım olmayalım bizler şiire uyanmış, şiire doğmuş, kodlarına maniler, türküler, ninniler, masallar yerleştirilmiş bir medeniyetin evlatlarıyız. Şiirin, asırlardan bu yana insan belleğine kolaylıkla yerleşebilen ve oradaki varlığını koruyan müzikal yapısı toplumda özellikle kadının, annenin sesiyle ortaya çıktı. Doğan Aksan "Şiir Dili ve Türk Şiir Dili" isimli kitabının "şiir dilinde ses öğelerinden yararlanma" bahsinde uyaklı ve ölçülü sözlerin küçük çocuklar üzerindeki etkilerinden söz eder. Bu anlatım biçiminden zevk alan çocuklarla birlikte, belirli bir eğitim görmemiş, kültür seviyesini yükseltememiş insanların da buradan hoşlandıklarına dikkat çeker. Yani ritmi olan bir kelâm bizim genetiğimiz. Şüphesiz şiirlerin, o tekerlemelerin, manilerin bu kadar kalıcı olmasında ve güncelliğini hâlen muhafaza edebilme çabasında ondaki müzikalitenin önemi vardır. Şimdi büyük annelerimize, babaanne ve annecannelerimize baktığımızda kitabın ortasından konuştuklarını görüyoruz. Şayet benim gibi babasının babaannesini

görmüş bir insansanız eskiye gittikçe "o az söyleme, öz söyleme" geleneğinin daha baskın bir tona sahip olduğunu görürsünüz. Bizim büyüklerimiz, kadınlarımız az ve öz konuşurlardı; atasözleriyle, deyimlerle konuşurlardı... O hikmet olarak bizde karşılık bulan özdeyişler büyük yaşanmışlıklardan, tecrübelerden süzülüp süzülüp yerleşik bir hâl almalarından kaynaklanmaktadır. Bakın mesela "ne ekersen onu biçersin", "sakla samanı, gelir zamanı". Buradaki hayır öğüdü bir yana, sese, şiirselliğe dikkat çekmek istiyorum.

Şimdi bakıyorum, ne kadar talihli bir nesilmişiz. Elektriklerin sık kesildiği, gaz lambalarının eksik ışığına sığındığımız yerlerde hayal kurmayı öğrenen çocuklar olduk biz çünkü o ışık etrafındaki masallar şekillendirirdi karakterimizi. Gece başımızı yastığımıza koyduğumuzda ekranların düşüncüyü donduran rengârenk şölenine yönelmiş değildik belki ama yarım kalan, kalanı ertesi gün anlatırım denilen masalları tamamlardık yastıklarımızda. Babamın babaannesi 107 yaşına kadar yaşadı. Acıkan çocuklarına ekmek bulmaya giden babanın hikâyesini ondan her gün dinlerdik ama sıkılmazdık ve çocukların birbirine sarılıp ağlaşıp "tan tan kabacık, bizi ağlatan babacık" dediğini anlatırdı. Biz o şiirin, ritmin sesiyle büyüdük. Bunalım, depresyon da bilmedik.

Okuma yazması olmasa da büyükannelerimizin, ninelerimizin hikmet depoları olduklarını, bugün bazı şeylerin tahlilini yapabildiğimizde daha iyi fark ediyoruz. Onlar her hâlleri ile belleğimizi, bilincimizi şekillendiren hatıra ambarlarıydı ve evet, bizler bunun bilincinde değildik. Ne zaman bir bilinç geliştirdik? Bu kadar kişisel gelişimcinin, eğitim seminerinin, projenin, eserin, makalenin, olduğu bir zaman diliminde hâlen çocuklarımızın bir boşluğu kucaklıyor oluşunu gördüğümüzde. Kabul edelim çocuklarımız bizim gibi bir hayal dünyasına sahip değiller. Samimiyeti kaybettiğimizi anladığımızda fark ettik. Az olanda bereket olduğunu içselleştirebildiğimizde fark ettik.

Peynir ekmek bulduğumuzda dünyanın en mutlu çocukları olurduk, şükretmeyi, teşekkür etmeyi bilirdik, şu an dünyaların önüne serildiği çocuklar mutlu değil çünkü bizim sofralarımızda şükür vardı, bilinç vardı, şiir vardı, dualarımız vardı. Bugün kaçıımızın evinde bir gelenek olarak devam ediyor sofr duaları? "Artsın eksilmesin, taşsın dökülmesin, daima afiyetle yensin, ölmüşlerimizin canına değsin". Bakın bu da bir sehli mümteni örneği. Şükür, teşekkür etmeyi annelerimizin bize aktardığı kelimelerden öğrendik ve bu kelimeler bir geleneğin halkaları olarak ulaştı bize. Annelerimiz, anneannelerimiz konuştuklarında atasözleri ile konuşurlardı, bu aslında bilinçsiz de olsa geçmişle gelecek arasında oluşturulan bir köprüydü.

Çok umutsuz cümle kalıpları kullanmayı ben sevmiyorum ama bizler kelimelerimizin çoğalttığı irfanı kaybetmeye başladığımız yerde kendimizi de, nesillerimizi de kaybetmeye başladık. Ben dünyada hâkim bir güç olsaydım bir milleti yok etmeye kelimelerinden başlardım. Kelimelerini kaybeden bir milletin geçmişiyle irtibatı da yok olur ve köksüzleşir.

"Çürüme sessizdir; önce alışılır, sonra normalleşir, en sonunda savunulur" diyor Emil Cioran Çürümenin Kitabında.

Temiz su kirli bardaktan içilmez. Bizler sürekli kitap okuyan, töresine kültürüne sadık bir nesil istiyorsak çocuklarımıza hikmetli sözlerle yaklaşacağız. Onlara türkü, TSM dinleteceğiz. Şairin "ol mahiler ki derya içre deryâyı bilmezler" dediği yerdeyiz. Dev bir medeniyetin mensuplarıyız. Burayı doğru okumak çok önemli.

"Şartlar bunu gerektiriyor" deyip çekilmek en kolayı. Bir farkındalığa ihtiyacımız var. Zira farkında olmak teşhis etmektir. Teşhis tedaviyi gerekli kılar. Sözlü kültür mirasımızı yeniden diriltebilmek için dilerim bu dakikalar bir güzel vesile olur. Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

MEDİHA HANIM (Necip Fazıl Kısakürek Üstadımızın Annesi)

Ak saçlı başını alıp eline,
Kara hulyalara dal anneciğim!
O tutrek kalbini bahtın yeline,
Bir ince tüy gibi sal anneciğim!

Sanma bir gün geçer bu karanlıklar,
Gecenin ardında yine gece var,
Çocuklar hiçkür, anneler ağlar,
Yaşlı gözlerinle kal anneciğim!

Gözlerinde aksı bir derin hıçın,
Kanadın yayılmış, çırpınmak için,
Bu kış yolculuk var, diyorsa için,
Beni de beraber al anneciğim!

(1926)

Üstad Necip Fazıl

Kendi Yazısı / Kendi Dünyası ile Kadın Yazarlarımız-3

Kadın yazarlarımız alfabetik sıraya göre tanıtılmıştır.

Haziran sayısından itibaren birkaç bölüm halinde kadın yazarlarımızı kendi kalemleri ve kendi kalemlerinden yansıyan, iç Dünyalarını anlatan kısa kısa sözleriyle tanıtmayı planladık. Bu üçüncü ve son bölümde 4 kadın yazarımızı daha tanıtıyoruz.

Büşra Ayülkü

Apaçık bir gök gibi dolmalı kadınlar yaşamdan içimize doğru. Ölüm, çirkin adamlarla anlaşmaya varmış gibi pençelerini geçirdi o güzelim kadınlara. Birer birer avlıyor. Ölümün zarını, çirkin adamların yaşamlarıyla takas etmeliyiz. Sunaktan bir kâseye koyup yarınlara katmalıyız kadınlarımızı. Bir kırmızı, bir beyaz gül aldım. Keşke mutlu olabilsem... Dalından koparılan iki adet gülle avunabilsem... Kurumuş hali de ben canlı hali de, keşke yaşayabilsem.
ÇÜNKÜ KADINIZ!

Mehtap Aykanat

Çünkü Kadınız

Başarı, sadece çok çalışmakla değil; aynı zamanda eşit fırsatlara sahip olmakla mümkündür. Kadınlar fırsat verilip desteklendiğinde hayatın her alanında fark oluşturur. Kadının emeği görünür olduğunda toplum büyür ve gelecek daha umutlu olur. Bir kadının başarısı, sadece kendi hikâyesi değildir. Başka hayatlara açılan güçlü bir kapıdır. "Simone de Beauvoir"ın dediği gibi, kadın doğulmaz, kadın olunur. Yani bize biçilen roller doğuştan değil; sonradan öğretiliyor. Bu yüzden eşitsizlik kader değil, değiştirilebilir bir durum."

Selin Öykü Ata

Eller

Kafasını kaldırıp aynaya baktı. Tüm çizgilerini şefkatle okşadı. Kazayağı diyorlarmış bazılarına. Adlarını önemsemedi zaten. Saçını savurdu. Savurduğu an başka eller çekmeye başladı. Saçını renginden dolayı çekmiyorlardı, saç olmaları yeterliydi. Kıyafetini inceledi. Mini etek giymişti. Eller eteğinde dolanmaya başladı. Değiştirip uzun elbise giydi yine de gitmediler. Ellere inat aynaya bakmaya devam etti. Kendini inceledi, keşfetti. Kafasını her kaldırdığında kadın olduğunu anladı. Siz de onun gibi aynaya bakıp haykırın; Çünkü kadınızdır.

Tuba Gülnahar

Gösteriş Büyürken Değerler Küçülüyor mu?

Bir Neslin Sessiz Değişimi...

Bir zamanlar çocuklar çocuk gibi giyinir, çocuk gibi güler ve çocuk gibi yaşardı. Şimdi ise mezuniyet adı altında kurulan sahnelere bakıyorum ilkokul çağındaki çocuklara kep takıp makyaj yapılıyor, yetişkinlere özgü kıyafetler giydiriliyor. Mini etekler, abiyeler, gösterişli kombinler ve sosyal medya paylaşımları arasında kaybolan bir şey var... Çocukluk! Asıl mesele bir kıyafet meselesi değil. Asıl mesele çocuklarımızı hangi değerlerle büyüttüğümüzdür. Bir toplum çocuklarına neyi özendiriyorsa geleceğini de ona göre şekillendirir. Eğer küçük yaşlarda bilgiye, ahlaka, edepli oluşa ve kişilik değişimine değil de dış görünüme alkış tutarsak yarının dünyasına nasıl bir nesil bıraktığımızı da sorgulamak zorundayız. Acaba diyorum ki çocuklarımızın mezuniyet törenlerinde attığı kep kadar okuduğu kitapları da konuşuyor muyuz? Giydiği kıyafet kadar taşıdığı değerleri önemsiyor muyuz? Sahnedeki görüntüsüne gösterdiğimiz ilgiyi karakter eğitimine de gösteriyor muyuz? Cevap sizde, anne babalarda...

Gözde SEVEN

Kamu Yönetimi Bölümü Mezunu, Yazar.

35 Yaş Güncellemesi

Bir gece yarısı oturdum ve bu yaşıma kadar yaşadıklarım, hatıralarım, başarılarım, başaramadıklarım ve son 1 yılda 35 yaşıma sığdırdıklarım bir bir geçti gözümün önünden. İlk hatırladığım şey ise sınıfın en iyisi olmaya çalışıp neredeyse uykusuz bir şekilde lise sınavına hazırlandığım zamanlardı. En iyisi olmalıydım çünkü annem ve babam benim için elinden gelenin fazlasını yapıyordu, benden küçük 3 kardeşim vardı ve onlara örnek olmalıydım. Babam hep ön teker nereye giderse arka teker oraya gider derdi hayatımın yönü kardeşlerimin de yönünü çizecekti. Emegi, çabam, gayretim karşılıksız kalmadı ve ön teker yani evin ilk çocuğu rotasını dönemin en iyi Anadolu Liselerinden birine çevirmiş ve yolunu çizmeye başlamıştı.

En iyi olmaya ve başarmaya o kadar kodlanmışım ki hata payı bırakmıyordum hiç kendime, mükemmeliyetçilik damarlarıma işlemişti adeta. Oysaki kusursuz olmaya çalışırken kusurlarımı hep göz ardı etmiştim. Nereden bilebilirdim ki bu aşılmaz duvarlarımın, katı kurallarımın beni daha da çok yoracağını... “Esnemezsen kırılırsın” dediklerinde inat ettiğimi; yönetemediğim duygularımda, hayal kırıklıklarında ve tabii ki anne olduğumda çok derinden yaşayarak öğrendim.

Anne olduktan sonra bambaşka bir perde açıldı hayat dediğim sahnede ve benim rolüm hem ben gibi hem de benim kusurlarımdan arındırılmış bir başka oyuncuyu hayata hazırlarken ona eşlik etmeye evrildi. Bu yeni yolculuk 28 yaşında başladı ve şu an yani 35 yaşında 2 erkek çocuk annesi olarak devam ediyor. İnsan kendindeki davranışların anormallliğini ya da güzelliğini doğurduğu varlıkta görünce anlıyor ve işte tam da burada değişim başlıyor bence. Kaygılı, hata payı olmadan yaşamak meğer ne kadar çok yoruyormuş insanı. Bir çocuk “Anne” diyerek gözünün içine sevgiyle baktığında anlıyor insan...

Çok yorulduğum, tükendiğimi hissettiğim, kendimle olan savaşımı bitiremediğim zor zamanlar geçip giderken yeni bir ben inşaa etmeye başladım. Hırslarımı, öfkemi, kaygıyı bir kenara bıraktığım ve aslında oldukça hafiflediğim güncelleme 35 yaşında kapımı çaldı. Dingin sularda yüzmek, var olana şükretmek, olmayanda ısrar etmeden kabul etmek en önemlisi huzuru önceliklendirmek yeni mottom oldu. İtiraf etmek gerekirse bu yeni ben tüm karanlıkları dağıttı. 35 yaşım ve sonrası daha umutlu ve mutlu bakıyor geleceğe iyi ki geldin 35 yaş daha gidecek çok yolumuz var sevgiyle, muhabbetle ve neşeyle...

Mehmet YUMRUTAŞ

Sağlık Eğitiminde Doktoralı Yazar, Araştırmacı, yumrutasmehmet@gmail.com.

İnsanın Kara Kutusu:

Süveyda ve İç Dünyamızın Enerjisi

Değerli İKTA okurları,
Dergimizin Haziran sayısında yayınlanan yazımızda enerji sözcüğünün gerçek ve mecaz anlamlarından yola çıkarak insanlar ve toplumlar için gerçek gücün sadece sahip olunan maddi enerji kaynaklarından olmadığı aksine sahip olunan irade, çalışma azmi, sorumluluk duygusu ve manevi enerjiden doğduğunu anlatmaya çalışmıştık. Yazıda asıl enerjinin, yer altı veya yer üstündeki enerji kaynaklarından çok, bireyin kalbindeki inanç, azim ve üretme iradesinde olduğunu vurgulamıştık. Kalbin maddi anlamda enerji üretiminde sinoatriyal düğümün rolünden, manevi anlamda ise kalbin bir hafıza ve kayıt merkezi olarak değerlendirilebileceğinden bahsetmiştik. Bu yazıya dergimizin Haziran 2026 sekizinci sayısından ulaşabilirsiniz.

Bu ayki yazımızda kalbin ve dolayısıyla vücudumuzun elektriksel faaliyetlerini başlatan sinoatriyal düğümünden söz edeceğim. Ayrıca bu düğümünden gelen uyarıları bir trafo gibi dengeleyen atriyoventriküler düğüm ile tasavvuf ilmindeki Süveyda kavramı arasındaki ilişki üzerine bazı değerlendirmelerde bulunacağım.

Süveyda sözcüğü dilimize Arapçadan geçmiş olup Türk Dil Kurumu sözlüğünde “Kalbin ortasında var olduğuna inanılan siyah benek” olarak açıklanmaktadır. Peki bu süveyda noktası neresidir? Ne işe yarar? Gerçekte var mıdır? Bu sorulara cevap vermek benim bu yazıyı kaleme almamdaki ana amacımdır.

Sinoatriyal ve atriyoventriküler düğümlerin yeri ve görevi biyoloji bilimi tarafından açıklanmış durumdadır. Bu iki nokta ürettiği ve dağıttığını yaptığı elektrik enerjisiyle vücuttaki kan dolaşımını ve dolayısıyla yaşamın devamını sağlamaktadır. Peki bunun dışında kalbin başka görevleri yok mudur? Elbette vardır. Kuran-ı Kerim’de kalp, yalnızca biyolojik bir organ değil anlama, kavrama, iman etme ve irade gösterme merkezlerinden biridir. Tasavvufi ve dinî literatürde kalp, insanın yalnızca duygularının değil idrakinin, niyetlerinin ve manevi hafızasının da merkezi olarak kabul edilmiştir. Zira sevgi, iman, inkâr, duygu, düşünce ve irade insanın kalbindedir. İnsanın kalbinin kararması, huzur bulması, titremesi veya mühürlenmesi gibi ifadelerle onun manevî yönüne dikkat çekilmektedir.

Bu görevler manevi anlamda kalp tarafından yerine getirilmektedir. Kalp aslında insan vücudunun adeta bir "kara kutusu" konumundadır. Kara kutunun hafıza kartı ise "Süveyda" noktasıdır. Süveyda, az önce belirttiğim gibi kalbin ortasında yer alan küçük siyah bir nokta olup bir uçağın "kara kutusuna" benzetilebilir. Nasıl ki uçakların kara kutusu, uçağın kalkışından inişine kadar tüm uçuş bilgilerini kaydediyorsa insan kalbinin Süveydası da insanın doğumundan ölümüne dek her eylemini kayıt altına alarak adeta bir kara kutu görevi görmektedir diyebiliriz. Tasavvuf geleneğinde Süveyda, insanın manevi kayıtlarının ve iç hakikatinin merkezi konumundadır ki bunu, ilahî boyutta kalbe atfedilen görevlerden çıkarabiliriz.

Bu noktada bazı okuyucularımızın "Bunun somut bir kanıtı var mıdır?" diye soracağını tahmin edebiliyorum. Fakat bugün gerçek olarak kabul ettiğimiz birçok şeyin, bundan sadece bir yüzyıl önce hayal olarak görüldüğünü de hatırlamak gerekir. Örneğin yüzyıl önce yaşamış birine benim bu yazıyı bilgisayar denen bir cihazda yazdığımı, sonra e-posta ile saniyeler içinde editöre gönderdiğimi, editörün cep telefonundan yazıyı inceleyip aynı hızla matbaaya basıma gönderdiğini ve matbaanın basımdan sonra tekrar scannerdan taratıp dijital bulut sisteminde arşivlendiğini söylesem herhalde bana gülerdi. Hatta gülmenin ötesinde "bu adam meczup!" yaftası takardı. Oysa yüzyıl önce var olmayan ancak bazı düşünürlerin eserlerinde yer alan birtakım fikirlerin zamanla gerçeğe dönüşmesi, henüz açıklayamadığımız alanların tamamen yok sayılmaması gerektiğini göstermektedir. Jules Verne'in Aya Yolculuk romanı günümüz uzay çağına 19. Yüzyıldaki tahayyülüdür. Yine o dönemlerde yazılan Zaman Makinası, Alice Harikalar Diyarında gibi eserlerde geçen olaylar, yazıldığı dönemden bugünlere birer tahayyüldür.

Örnekleri çoğaltabiliriz. Bugün sahip olduğumuz bilgilerin birçoğu esasında sadece "küpün dışına sızan" bilgilerdir. Küpün içinde olanlara dair tam olarak bir bilgi sahibi değiliz ancak küpün içinde olanlara dair öngörülerimiz var. Tıpkı yüzyıl önce yazılan eserlerdeki öngörüler gibi. Tıpkı 1450 yıl önce Kur'an-ı Kerim'de kalbe dair verilen bilgiler gibi. Bizim öngörümüz de küpün içinde saklı olan Süveyda ve bunun gibi yüzlerce ve belki milyarlar-

ca inkâr edemeyeceğimiz hazinelerin olduğudur. Çünkü bizim bilgimiz okyanusta bir katre kadardır. Netice itibarıyla kültürümüzde yaygın olarak kullanılan "Testinin (küpün) içinde ne varsa dışarıya o sızar" sözü, insanın içinde olanın ve kalbindekilerin söze ve davranışa yansıyacağını söyler. Kalbi fitne, fücür, kin, haset, kibir ve öfke ile dolu olan bir kişinin dışına yansıtacağı enerji ile kalbi merhamet, iyilik, hoşgörü ve erdemle dolu olan bir kişinin dışına yansıtacağı enerji bir değildir. Bugün kime sorsanız negatif enerjili insanlardan uzak durmayı yeğler. Bu nedenle asıl mesele, insanın kalbindeki Süveydayı iyilik, merhamet ve erdemle besleyebilmesidir. Zira insan, içinde ne taşıyorsa eninde sonunda onu çevresine yansıtacaktır.

TARİH SOHBETLERİ

Osman ŞAHİN

Araştırmacı ve Yazar.

İki Cinayetin Düşündürdükleri (Mahmud Şevket Paşa ve Resneli Niyazi Olayları)-II

(Dergimizin Temmuz Sayısında kaldığımız yerden devam)

Mahmud Şevket Paşa cinayeti, rüzgâr ekenin fırtına biçtiğini ve su testisinin su yolunda kırıldığını anlatan fiili bir örnektir. Olayın en dramatik tarafı ise katillerle birlikte bir hanedan mensubu paşanın da idam edilmesi ve baştan başa ülkeye bir korku havasının yayılmasıdır.

İttihat ve Terakki Partisi ileri gelenleri çeşitli suikastlar sonucu işbaşına gelmişti. Serbesti Gazetesi Başyazarı Hasan Fehmi Beyin öldürülmesi, Saday-ı Millet Gazetesi sahibi Ahmet Samim Beyin katledilmesi, Zeki Bey Suikastı. 31 Mart Vakası, Babıali Baskını, Şevket Paşa'nın katledilmesi... bunların iktidarda kalmaları için işlenmiş siyasi cinayetlerdir.

İttihatçılar genç subayları tecrübe gerektiren paşalık görevlerine getirdiler. Enver Paşa kardeşi Nuri Bey'e Paşa rütbesi vermişti. Tecrübesiz genç paşalar koca ülkenin dört tarafında meydana gelen savaşları idare edemediler, bazıları cepheden kaçtı, bazıları Selanik'i ve ordunun silahlarını Yunanlılara teslim edip İsviçre'ye yerleşti. Neticede, "Yaşasın vatan, Yaşasın Millet, Yaşasın Hürriyet" sloganları ile yola çıkan partinin liderleri, koca imparatorluğu paramparça edip merkezi idarede de bir kaos ortamı yarattıktan sonra yurtdışına kaçtılar.

Son zamanlarda Mahmut Şevket Paşa'ya izafe edilen bir ses kayıt videosu sosyal medyada yayınlanmaktadır. Söz konusu sesin Şevket Paşa'ya ait olup olmadığını bilmiyoruz. Yarın, Selanik'te Hareket Ordusunu galeyana getirmek için yapılan konuşmaların ses kayıtları da (!) yayınlanırsa şaşır-mamak lazım. İkinci Abdülhamid'e hitaben kaydedilen ve nezaketsiz hezeyanlarla dolu bu ses kaydından, olayı bütün boyutlarıyla inceleyen Cemal Kutay hiç bahsetmemektedir. Aksine Mahmud Şevket Paşa'nın son derece kibar bir insan olduğunu ve bu yüzden İttihatçılarla yollarının ayrıştığını kaydetmektedir. Kayıta İkinci Abdülhamid'e hakaretin bini bir para. Yapılan yorumlarda ise iyi ses taklidi yapan bir tiyatroçunun bu tarihi olaya uygun bir ses tonuyla bu seslendirmeyi yaptığı yazılmaktadır. Biz konuyu objektif tarihçilere bırakalım.

Bu ses kaydını dinleyenler Paşa'yı sanki Abdülhamit taraftarlarının öldürdüğünü zannedebilirler. Sesin 100 yıl sonra ortaya çıkması da böylesi bir şüpheyi teyit ediyor. Oysa, bütün tarihçiler Mahmud Şevket Paşa'yı İttihatçıların öldürttükleri hususunda müttetikler. (Kaynak: İA)

Geçmiş böylesi cinayetlerle dolu İttihatçı zihniyetin uzantıları yeniden Ülkemizin egemenliğini ele geçirmek istemektedirler. Öyle ki; bazı siyasetçiler kendilerini İttihatçıların aksakallıları olan Jön Türklerin devamı olduklarını TV'lerde söyleyebiliyorlar. Böylesi bir beyanda bulunmak için insanın ya cahil ya da tarihi olaylardan habersiz olması gerekir. Zira bu teşkilatlar Devlet-i Aliyye'yi batıran örgütlerdir. Fakat bu zihniyet bundan rahatsız olmuyor. Bu arada boş durmuyorlar. Günümüzde hazırlanan ve halen TBMM komisyonlarına sevk edilen, ya bir Cuma saatinde (!) veya bir gece yarısı baskını ile Meclis Genel Kurulundan hüküm-i karakuşî ile geçirilmesi planlanan yeni torba yasasının 195'inci maddesinin arasına, Turgut Özal'ın çetin mücadele sonucu kaldırdığı CK 163. Maddenin yeniden eklenmeye çalışılması ve bu kanunun özellikle Millî Görüş kökeninden gelmiş bir iktidar zamanında çıkarılacak olması toplum tarafından infiale karşılanacak ve dindar vatandaşlarımızı derin bir hayal kırıklığına uğratacaktır. Yasaklanacaksa Devlet adamlarını katleden, canilerin faaliyetlerine zemin hazırlayanları öven yayınların yasaklanması lazım.

Maalesef İttihat ve Terakki Partisi liderleri hakkında basın ve yayın organlarımızda (TRT dahil) övücü yayımlar yapılmaktadır. Mahmud Şevket ve Enver Paşa'nın Yıldız Saray Yağması ve Babıali Baskını ortada iken bu olayların komutanlarını ak süttün çıkmış kaşık gibi göstermek Milletin aklı ile alay etmektir. Cemal Paşa, Mahmut Şevket Paşa'ya bir suikast düzenleneceğini biliyordu. Tedbir alıp olayı önlemedi. Bilahare hatıratında dikkatleri başka tarafa çekmek için aralarında kendisinin de dahil olduğu 56 kişinin aynı zamanda öldürüleceğini yazdı. Paşa'nın yazdığı bu iddia hiçbir tarihi kaynak tarafından doğrulanmamıştır. (Kaynak: Örtülü Tarihimiz, 1. Cild-Cemal Kutay)

Hareket Ordusu Komutanı Resneli Niyazi'nin öldürülmesi ve 31 Mart Vakası olaylarına gelince, eğer İkinci Abdülhamit Hassa Ordusuna bunları vurun emri verseydi İstanbul'da muhtemelen Nika Ayaklanmasına benzer bir olay yaşanacaktı. Selanik'ten gelenler, İstanbul camilerinde ve sokak aralarında 230 kişilik savunmasız insanı öldürüp, 450 kişiyi yaraladılar. Bunlar, devletin hiyerarşisini de bozdu-

lar ve 600 senelik kurulu düzen içindeki Ülkeyi gerilla mantığıyla yönetmeye kalktılar. Örgütün temel düşünce yapısı komitacılık idi, kendileri gibi düşünmeyenleri ortadan kaldırıyorlardı. Devletin en üst makamındaki padişaha dahi bilgi vermiyor, Padişah'tan ve Meclis-i Mebusan'dan habersiz kararlar alıp uyguluyorlardı. Şevket Paşa Devlet sırrı deyip Padişah'tan askeri bilgi gizliyordu. Teşkilat-ı Mahsusa'yı Enver Paşa Devlet imkanlarıyla kurmuştu, ancak teşkilattan sadece kendisine bilgi veriliyordu.

İstanbul kuşatması sırasında Hareket Ordusu silahlarından çıkan 120 adet kurşun izi hala Fatih camisinde duruyor. Demek ki bunlar camilerde veya türbelerde namaz kılan- Kur'an okuyanları da öldürmüşler. Bir geyik yavrusu ile gezerek eylemlerine mistik (!) bir hava katan Resneli Niyazi isimli komutan Hamidiye Türbesinde (II. Mahmud Türbesi) Kur'an okuyan Mesnevîhan Hafız Rifat Efendi'yi yan tarafından kurşunlayarak öldürmüştü. Bilahare kendisi de Arnavutluk'un Avlonya Limanında gemi beklerken yanında kavgaya tutuşan üç-dört genci ayırırken yan tarafından aynı şekilde kurşunlanarak öldürülmüştü. Hangi sebeple kimler tarafından öldürüldüğü bilinmiyor. Bu olayı bazı tarihçiler ilhkâk-ı hak olarak yorumlamışlardır.

Özetle, Mahmud Şevket Paşa ve Resneli Niyazi'nin katledilmeleri olaylarında ibret alınacak çok dersler var. Biz "su testisinin suyolunda kırıldığı" dersini çıkardık.

Kaynakça:

Örtülü Tarihimiz - Birinci Cilt, Cemal Kutay
Teşkilat-ı Mahsusa - Philip H. Stoddart 3. Baskı
Mirat-ı Hattatın - Eğinli Süleyman Efendi.

İslam Ansiklopedisi - Mahmud Şevket Paşa maddesi.

Rastgele İyilik Topluluğu'nun Kurucusu Aktivist Meliha Boztepe ile Söyleşi

Sorular Ahmet Sandal'dan, cevaplar Meliha Boztepe'den.

BİRLEŞEN ELLERİN GÜCÜYLE

Soru: Meliha Hanım öncelikle kendinizi tanıtır mısınız?

Cevap: 1982 Ankara doğumluyum. İlk, orta ve lise eğitimimi Ankara'da tamamladım. Aslen Yozgatlıyım. Evli ve iki çocuk annesiyim. Yaklaşık 25 yıldır ön muhasebe alanında farklı firmalarda görev yapıyor ve mesleğimi severek icra ediyorum.

Çocukluk yıllarımdan bu yana iyiliğe, gönüllülüğe ve sosyal sorumluluk çalışmalarına karşı özel bir ilgim oldu. Okul yıllarımda çeşitli proje ve etkinliklerde aktif rol alarak tecrübe edinmeye çalıştım. Sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarını yakından takip etmeyi, insanların hayatlarına nasıl dokunduklarını araştırmayı seviyorum.

Maddi ya da manevi olarak yapılan her iyiliğin insan ruhunu güzelleştirdiğine inanıyorum. İyiliğin yaşamı anlamlandırdığına ve insana amaç kazandırdığına inanarak yaşıyorum.

Hayatta insanın geride bıraktığı en kıymetli izin, insanların kalplerinde bıraktığı iyilik olduğuna inanıyorum. Bu inançla yaşayan, mesleki hayatını sürdürürken gönüllülük çalışmalarını da hayatının bir parçası haline getiren biriyim.

Soru: Rastgele İyilik Topluluğu hakkında bilgi verir misiniz?

Cevap: Rastgele İyilik Topluluğu, birkaç gönüllü arkadaşımızla birlikte 10 Ocak 2024 tarihinde kurduğumuz bir sosyal sorumluluk platformudur. "Birleşen ellerin gücüyle" sloganıyla hareket ediyor; sosyal medya ve gönüllü temsilciler aracılığıyla iyilik hikâyeleri biriktiriyoruz.

Amacımız, insanların hayatlarına dokunmak, gönüllülük kültürünü yaygınlaştırmak ve geride güzel izler bırakmaktır. Misyonumuz iyilik, vizyonumuz ise insanlığa hizmet etmektir.

Soru: Hangi alanlarda çalışmalarınız var?

Cevap: Din, dil ve ırk gözetmeksizin; tarafsız ve bağımsız şekilde yürütülen her hayırlı çalışmayı destekliyoruz. "Kütüphanesiz okul, kitap sevmeyen çocuk kalmaz" sloganıyla özellikle köy okullarına kitap desteği sağlıyoruz.

Bunun yanında ihtiyaç sahibi ailelere gıda, giyim, oyuncak ve kırtasiye desteği sunuyor; çocukların sosyal gelişimine katkı sağlayacak projeler üretmeye gayret ediyoruz.

Soru: Başarı hikâyenizden bahseder misiniz?

Cevap: Hayatım boyunca karşılaştığım zorluklara rağmen hiçbir zaman umudumu kaybetmedim. İnancım odur ki; emek verilen, niyeti güzel olan her işin sonunda hayır vardır. Rabbimizin emeğe ve samimiyete değer verdiğine inanıyorum. Sabırla ve istikrarla yüründüğünde başarının er ya da geç geleceğine inanıyorum.

Soru: Hedefiniz nedir?

Cevap: Rastgele İyilik çatısı altında; ahlak, ilim ve güzel değerleri sosyal hayata taşıyan projeler üretmeyi, iyiliğe dair farkındalık oluşturmaya ve daha fazla insana ulaşmayı hedefliyorum.

Şahsi hedefim ise ilim yolunda kendimi en güzel şekilde geliştirip, her şeyden önce iyi bir insan olabilmektir.

Soru: Gönüllülere tavsiyeniz nedir?

Cevap: Kendime sık sık hatırlattığım bir söz vardır: "Az, hiçten çoktur."

İyilik yapmak için büyük imkânlar beklememek gerekir. Maddi ya da manevi, samimiyetle yapılan her güzel davranış kıymetlidir. Hareketle bereket vardır. Niyetimizi alıp harekete geçelim; iyiliğe dair ne varsa çoğaltalım.

Soru: Hayatta en çok önemsedığınız üç kavram nedir?

Cevap: Maneviyat, dürüstlük ve adalet.

Soru: Hobileriniz ve merak duyduğunuz şeyler nelerdir?

Cevap: İnsana dair her duygu ve değere karşı meraklıyım. İyilik odaklı projeler üretmeyi ve geliştirmeyi seviyorum. Çocuklara, kitaplara ve çiçeklere karşı özel bir ilgim vardır.

Soru: Sivil toplum kuruluşları (STK) hakkındaki görüşünüz ve STK'ların ülkemizdeki gücü ve etkisi hakkındaki fikirlerinizi öğrenebilir miyim? Rastgele İyilik Hareketi bir STK hüviyeti kazanacak mı?

Cevap: Öncelikle, Rastgele İyilik Topluluğu'nun ilerleyen zamanlarda bir dernek kimliği kazanmasını ve daha kurumsal bir yapıyla faaliyet göstermesini temenni ediyorum. STK'ların varlığı, toplumun vicdanını, dayanışma ruhunu ve insani gücünü ortaya koyuyor. Ülkemizde çok kıymetli çalışmalar

yürüten, insanların hayatlarına dokunan ve sosyal sorunlara çözüm üreten pek çok sivil toplum kuruluşu var.

Ancak yardımlaşma ve gönüllülük faaliyetlerinin siyasi veya ekonomik ranta dönüştürülmemesi gerektiğine inanıyorum. Çünkü iyilik; gösterişin, menfaatin ve çıkarın değil, samimiyetin ve vicdani sorumluluğun bir eseri olmalıdır.

Gönüllülüğün temelinde insan onuruna saygı ve karşılıksız hizmet anlayışı olmalı. İnanıyorum ki, bu değerler korunduğu sürece STK'lar toplumumuz için her zaman büyük bir güç ve umut kaynağı olmaya devam edecektir.

Soru: Hangi tür kitaplar okursunuz? Ülkemizde kitap okuma oranlarının azlığını neye bağlıyorsunuz?

Cevap: Çocukluğumdan bu yana kitaplara karşı yoğun bir ilgim var ve okumayı çok seviyorum. Ağırlıklı olarak deneme, makale, biyografi ve polisiye türündeki eserleri okuyorum. Özellikle roman okumaktan büyük keyif alıyorum. Çünkü kitapların insanın düşünce dünyasını zenginleştirdiğine, empati duygusunu geliştirdiğine ve farklı bakış açıları kazandırdığına inanıyorum.

Ülkemizde kitap okuma oranlarının her geçen gün azalmasını birçok nedene bağlıyorum. Özellikle teknoloji çağının hızla gelişmesi, insanların kitaba ayırdığı zamanı daraltıyor. Sosyal medya, kısa videolar ve dijital içerikler dikkat süresini azaltırken, insanların kitapla kurduğu bağı da zayıflatabiliyor.

Ancak bunun tek sebebinin teknoloji olamaz elbette. Kitap okuma alışkanlığı; ailede başlayan ve eğitim hayatı boyunca desteklenmesi gereken bir kültürdür. Eğitimin merkezinde okuma sevgisi olmalı.

Ayrıca kitap fiyatlarının yüksek olması da okumaya erişimi zorlaştırıyor. Ben, kaliteli eğitimin ve bilgiye erişimin maddi imkânlara bağlı olmaması gerektiğini düşünüyorum.

Ahmet Sandal: Meliha Hanım, bu samimi ve candan sohbetiniz için kalbi teşekkürlerim arz ediyor, başarılarınızın devamını diliyorum. Allah (cc) sizden ebeden razı olsun.

Meliha Boztepe: Ben teşekkür ediyorum. Bize kendimizi açıklama fırsatı verdiniz. Sağ olun.

İnsan Kitap ve Topluma Dair Güzel Sözler

**"Kanaatten hiç kimse ölmedi,
hırsla da hiç kimse padişah olmadı."
Hazreti Mevlâna**

**"Kibir bele bağlanan taş gibidir, onunla ne yüzülür, ne de uçulur."
Mutasavvıf Alim Hacı Bayram-ı Veli**

**"Budalalar geçmişten, akıllılar şimdiki zamandan,
deliler de gelecekte bahsederler."
Fransız Komutan ve Siyasetçi Napolyon**

**"Olimpos Dağı'nın çocukları,
Hira Dağı'nın evlatlarını asla kabullenmeyecektir."
Mütefekkir Cemil Meriç**

**"İnsanı kalbinden tutamadınız mı,
görün nasıl kayıp gidecek elinizden!"
Yazar Nuri Pakdil**

**"Derdine derman olunmayacak yerde derdini,
açlığının giderilmeyeceği yerde açlığını ve sözünün boşa gideceği
yerde fikrini belli etme. Çiçekler ile konuş, dost ol.
Bu daha evladır."
Kitapçı Baba Ahmet Sandal**

Derneğimizin Öncülüğünde Gerçekleştirilecek Bir Mühim Proje Hayata Geçiriliyor!

Kahvehane'den Kırathane'ye Projesi Ankara'da Uygulanıyor

İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları Derneği (İKTA-DER) Başkanı Ahmet Sandal, "Ülkemizde toplum fertleri arasında edebi, felsefi, tarihi, ilmi, araştırma-inceleme ve benzeri kitap okuma oranlarının azlığı bilinen bir gerçektir. İnsanlarımız kahvehanelerde ve benzeri yerlerde oyun oynasın, çayını içsin, ancak bunun yanında kitap da okusun. Gün içinde kahvehanelerde saatlerce oyun oynayan birçok kişinin bulunduğu bir gerçektir. Bu kişilere şöyle sesleniyorum: "İki saat okey oynuyorsan, 15 dakika da günde kitap oku. İki saat kağıt oynuyorsan, 15 dakika da kitap oku. Kitap okumak için de her kahvehanede mutlaka bir kütüphane ve içerisinde de nice nice kitaplar olmalıdır. Bizim kültürümüzde esasında kahvehane yoktur, kırathane vardır. Kırathane, kitap okunan yerdir. Biz aşağıda ayrıntılarını kamuoyuyla paylaşacağımız Proje ile "Kahvehane'den Kırathane'ye" diyerek esasında aslımıza dönüyoruz" dedi.

Bu hususları böylece belirttikten sonra İKTA-DER Başkanı Ahmet Sandal Proje Hakkında Kamuoyuna şu duyuruyu paylaşmıştır.

KAMUOYUNA DUYURU

İçişleri Bakanlığımızın maddi yardımı ve destekleriyle İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları Derneğimizin öncülüğünde, Ankara Kahveciler Esnaf Odası ile birlikte müştereken 01.07.2026-31.12.2026 tarihleri arasında "Kahveden Kırathane'ye: Dijital Bağımlılıkla Mücadele ve Okuma Kültürünü Yaygınlaştırması Projesi'nin uygulaması sağlanacaktır.

Bu uygulama kapsamında,

1-Ankara'daki 5 ilçede (Çankaya, Mamak, Keçiören, Yenimahalle ve Altındağ ilçelerinde) kahvehanelerde okuma köşeleri kurarak kırathane kültürünü yeniden canlandırmak,

2-Kahvehane esnafı ve çalışanlarında dijital bağımlılık konusunda farkındalık oluşturmak,

3-Sosyal medya okuryazarlığı konusunda bilinçlendirme eğitimleri düzenlemek,

4-Dernek üyeleri ve ailelerinde düzenli kitap okuma alışkanlığını geliştirmek,

5-Aile içinde kitap okuma kültürünü destekleyen etkinlikler düzenlemek,

6-Sivil toplum kuruluşu ile meslek odası iş birliğini güçlendirmek,

7-Dijital bağımlılığa karşı toplumda farkındalık oluşturan sürdürülebilir bir model geliştirmek, hedeflenmektedir.

Bu hedeflerimiz doğrultusunda 1 Temmuz 2026 tarihinde itibaren 6 aylık sürede Derneğimiz ile Ankara Kahveciler Esnaf Odası ile birlikte müştereken gerçekleştireceğimiz etkinliklerin Ülkemize yararlı olmasını, toplumumuzda ilim ve irfan sahibi kendini bilen nesiller yetiştirilmesinde fayda sağlamanı Yüce Rabbimden (cc) niyaz eder. Siz Halkımızı bu projede yanımızda hissetmek ve dualarınızı talip olmak isteriz.

Bu vesile ile başta İçişleri Bakanlığımız ile Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğümüz yetkililerine ve birlikte çalışma yapacağımız Ankara Kahveciler Esnaf Odası yetkililerine teşekkürlerimi sunuyorum.

Çaba ve çalışma Bizden, tevfik ve yardım Allah'tandır.

Durumu saygılarımla Ülkemiz kamuoyuna arz ederim.

01.07.2026

Ahmet SANDAL

İnsan Kitap ve Toplum Araştırmaları
Derneği Başkanı

(Türk ve Dünya edebiyatından yazarlar ve kitapları çerçeve alınarak hazırlanmış bir bulmacadır)

SAĞDAN SOLA: 1/1: Edebiyatın Başkenti Kahramanmaraşlı bir Şair Yazar, Kudüs Şairi olarak da bilinir. 1/2: Kâbe yakınında bulunan iki küçük tepeden birisi.

2/1:Kastamonu'nun bir ilçesi. 2/2: Gönül rahatlığı, arınmışlık, berraklık.

3/1: Keyif, hoşluk. 3/2: Binek hayvanı. 3/3: Bir kamu kurumu kısaltması.

4/1: Ulusal haber ajansımızın kısaltması. 4/2: Seyahat. 4/3: Muğla'nın bir ilçesi. 4/4: İnsanlarda karşı cinsle karşı derin sevgi.

5/1: Bir nota. 5/2: Bir uzvumuz.

6/1: Ümitli olma hali. 6/2: Bir erkek ismi. 6/3: Notada duraklama.

7/1: Doğu Karadeniz'de yaşayan bir halk. 7/2: Yunan alfabesinin ilk harfi. 7/3: Kavga, çekişme, uyuşmazlık.

8/1: Gaziantep İlimize özgü bir tatlı türü. 8/2: Dosyaları ve dizinleri silmek (kaldırmak) için kullanılan komuttur.

8/3: Alfabemizin altıncı harfini iki kere yazın.

9/1: Proteinlerin vücutta sindirilmesiyle ortaya çıkan ve karaciğerde üretilip böbrekler aracılığıyla idrarla atılan kimyasal bir atık maddedir. 9/2: Arapça kökenli bir kelime olup başına geldiği kelimeyi kötülük, fenalık, hata ve kusur manasına çevirir. 9/3: Gümüşün simgesi. 9/4: Sevgili Peygamberimiz Hazreti Muhammed'in (asm) vefatından sonra Devlet ve din liderliğinin Hazreti Ali'ye (ra) ve onun soyuna (Ehl-i Beyt'e) ait olmasını savunanlar topluluğunun adı.

10/1: Arapça'da başına geldiği kelimeyi olumsuz yapan ek. 10/2: Bir bayan adı. 10/3: Bakma eyleminden sonra gelir.

11/1: Kilometrenin kısa yazımı. 11/2: Çocuk doğuran kadın. 11/3: Törenler için caddelere kurulan süslü kemer 11/4:

İplik, yün veya şerit gibi malzemelerin el, şiş, tığ ya da makineler kullanılarak ilmekler oluşturulmasıyla veya birbirinin arasından geçirilmesiyle şekillendirilmesi işlemi.

12/1: Kamer. 12/2: Maden Tetkik ve Arama Kurumunun kısa adı.. 12/3: Arapça'da "kardeşim" veya Türkçe kökenli olarak "eli açık, cömert ve yiğit manasında bir kelime. Selçuklu ve Osmanlı'da esnaf teşkilatından olanlar.

13/1: Ezmekten emir. 13/2: Alfabemizin üçüncü harfinin okunuşu. 13/3: Eve işlerinde çalışkan ve becerikli

14/1: Bir bayan ismi. 14/2: Japon savaş sanatları bağlamında, "eşli veya solo olarak icra edilen koreografi" anlamında kullanılır. 14/3: Bir temel gıda.

15/1: Tüm canlıların hayati faaliyetlerini yöneten ve genetik bilgilerini nesilden nesile aktaran temel yönetici molekül.

15/2: İhtimal, olasılık. 15/3: Yemekten emir.

16/1: İki şeyin arası. 16/2: Amele. 16/3: Ürünlerin Fitnatlarında artış.

17/1: Van İlimizin bir ilçesi. 17/2: Fiyat, maliyet, üretim veya hisse senedi gibi çeşitli verilerin bir araya getirilerek genel durumu ve değişimi ölçmeye yarayan istatistikî bir gösterge

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1/1: Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun baş veziri ve Siyâsetnâme adlı eserin yazarı olan Devlet adamı ve siyaset bilimcisi. 1/2: Ahlak, fazilet.

2/1: Fransızcada gazetelerin birinci sayfası. 2/2: Arapça'da su anlamında bir sözcük. 2/3: Oruç ayı.

3/1: Farsça "uygun" ve "yakışır" anlamında bir kelime. 3/2: Alamet, işaret, nişane. 3/3: Atların ayağına çakılır. At ayak-kabısı.

4/1: Devam ettirmek, yerinde bırakmak. 4/2: Kalsiyumun simgesi.

5/1: İtalya'nın kuzeyinde yer alan geniş ve verimli ova. 5/2: Avrupa ile Asya'yı kapsayan coğrafi bölgeye verilen isim.

5/3: Periyodik tabloda atom numarası 5 olan, doğada genellikle metal ve ametal arası özellikler gösteren (yarı metal) kimyasal bir elementtir.

6/1: Kırmızı. 6/2: "Cennet bahçesine düşen ilk yağmur damlası" ve "güçlü, kuvvetli" anlamlarına gelen bir kız ismi.

6/3: Avrupa Araştırma Konseyinin kısaltılması.

7/1: Koyun yavrusu. 7/2: İstanbul ilinin Eyüp Sultan ilçesine bağlı büyük ve tarihi bir semt. 7/3: Evli iki erkek kardeşin eşlerinin birbirlerine göre olan akrabalık bağı.

8/1: Bir nota. 8/2: Alfabemizde 15. harfin okunuşu. 8/3: Bir sanat eserinin (şiiir, roman, film vb.) merkezinde yer alan soyut duygu, düşünce veya ana fikir. 8/4: Antalya'nın bir ilçesi.

9/1: Dolaylı anlatım. 9/2: Pembeye çalan beyaz, ayak değmemiş beyaz toprak. 9/3: Genellikle cümleleri birbirine bağlamak veya kelimelerin anlamlarını pekiştirmek için kullanılan çok işlevli bir sözcük.

10/1: Günlük dilde acı, can yanması veya bıkkınlık ifade eden bir ünlem. 10/2: Kur'an'da bir sure ismi. Aynı zamanda bir erkek ismi. 10/3: Vilayet.

11/1: İnşaat ve marangozlukta kullanılan katın biçilmiş uzun tahtalara (kerestelere) verilen isim 11/2: Büyük toprak sahibi. 11/3: Yanıcı maddelerin oksijenle birleşerek alev ve ısı yayması. 12/1: Uzaklık anlatır. 12/2: Zamanın bölünemeyecek kadar kısa olan parçası, lahza veya göz açıp kapayıncaya geçen süre. 12/3: Yerin zıttı. 12/4: Arapça'da cümle içindeki kullanım yerine göre çok farklı anlamlar kazanabilen, oldukça işlevsel bir edat. Sıklıkla soru, olumsuzluk veya isimlendirme amacıyla kullanılır. 12/4: Alfabemizin 4. harfinin okunuşu.

13/1: Asmaktan emir. 13/2: Buyruk, komut, bir topluluğun veya ülkenin başı, prens ve şehzade anlamlarına gelen köklü ve güçlü bir isim. 13/3: Alfabemizin ilk ismini iki kere yazın. 13/4: Asya'da bir Ülke.

14/1: İngilizce'de kadercilik. 14/2: Kerpiçten yapılmış duvar.

5/1: Bir ürünün, etkinliğin veya fikrin duyurusunu yapmak amacıyla hazırlanan; genellikle dikkat çekici görseller ve metinler içeren, geniş kitlelerin görebileceği duvar veya panolara asılan görsel bir iletişim aracı. 15/2: İslam'a ait dini, ahlaki ve hukuki hükümler bütünü anlamında bir terim. 15/3: Alfabemizin son harfinin okunuşu.

16/1: Herhangi bir kuvvet alanında, belli bir düzlemin belli bir bölümünden geçtiği varsayılan güç çizgileri, seyelan. 16/2: Alfabemizin 6. ve 11. harfleri. 16/3: Orta Asya ve Himalayalar'da yüksek rakımlarda yaşayan, uzun tüylü ve iri bir sığır türü. Tibet sığırı.

17/1: Hamlet, Macbeth, Otello gibi eserleri olan Ünlü İngiliz Şairin Soyadı. 17/2: Kur'an-ı Kerim'de bir sure. Aynı zamanda Mevlana Celaleddin-i Rûmî'nin sohbet şeyhi.

Edebiyat Bulmaca	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	
9																	
10																	
11																	
12																	
13																	
14																	
15																	
16																	
17																	

Dergimizin bir önceki sayısındaki bulmacanın çözümü.

Edebiyat Bulmaca	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	S	A	F	A	H	A	T		H	A	C	I	M	U	R	A	T
2	E	L	A	L	E	M		U		E		A	Z	I	Z	E	
3	F	A	R			I	L	Y		V	A	R		A	R	K	
4	I	N	K	A		R	E	Y		M	A		S	I	Y	A	K
5	L				U			A		Ö	Z		A	E		E	
6	L	E	V	A	Z	I	M		A			R	Ü	Ş	T		E
7	E	R	A		U		E	S	R	A		I	L	E		K	D
8	R		A	Y	N	I		U	M	U	T		K		E		E
9		I	Z		M	K	E		A		E		E	R	B	A	B
10	A	Ş			E	A		A		A	B	A			E		I
11	R		R	A	H	M	A	N		K	A	R		A	L	A	Y
12	P	I	M		M	E		I	F	A		E	V	Y	E		A
13	A			N	E		B	M		S	E	F	A		R		T
14		I	S	O	T		A	A		Y	S	E		C			I
15	C		A			Y	A	T		A	R		R	E	I	S	
16	A	R	Z		T		S	Ö	R		A	Z	A	P			
17	R			Y	I	L		R		O		A	P				

Ahmet SANDAL

İKTA Dergisi Yazı İşleri Müdürü, Şair Yazar.

Gençlerde Mesleksizlik ve İşsizlik Sorunu Nasıl Çözülür?

“Gençlerdeki işsizlik sorununu bilen bilir.” İşsizlik sorununu insan ya kendisi yaşamıştır ya da çevresinden en yakınından yaşamıştır. Ya da her ikisini sırasıyla yaşamıştır. Kendisi de okuldan sonra işsiz kalmış, çocukları da işsiz kalmıştır.

Evet, “işsizlik sorununu bilen bilir.” Bilen bilse de ben kendimden örnek vererek anlatayım. 1982 yılında Kahramanmaraş İli Pazarcık İlçesinde düz liseden mezun oldum. Bu lise mesleki bir lise değildi. Düz lise idi ve bir meslek kazandırmamıştı bana. 1982 yılında liseden sonra mesleksiz olduğum için işsizdim. 1986 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirdim ve yine işsizdim. Çünkü bitirdiğim lise gibi, mezun olduğum fakülte de bir meslek kazandıran bir fakülte değildi.

Liseler nasıl kendi aralarında mezunlarına meslek kazandıran liseler, meslek kazandırmayan liseler diye ikiye ayrıldığı gibi, fakülteler de mezunlarına meslek kazandıran fakülteler ve mezunlarına meslek kazandırmayan fakülteler diye ikiye ayrılır. Bu kapsamda belirtmek gerekirse, Tıp Fakülteleri, Diş Hekimliği Fakülteleri, Veterinerlik Fakülteleri ve Mühendislik Fakülteleri mezunlarına meslek kazandıran fakültelerdir. Hukuk fakülteleri eskiden doğrudan avukatlık imkanı olduğu için mezunlarına meslek sahibi olma imkanı veriyordu. Şimdi son durum itibarıyla “avukatlık yapmak bile sınava bağlı” diye biliyorum. Bu durumda Hukuk Fakültesi mezunları da mezun olduklarında mesleksizdir. (Mesleksizdir demeyelim de en doğrusu işsizdir.)

Ancak şu da bir gerçektir. Bir okuldan mezun olduğunda bir işi doğrudan yapma imkanının yoksa, mesleksizsindir. Mezunu olduğum Siyasal Bilgiler Fakültesi de bir işi doğrudan yapma imkanını sağlamaz. Bu nedenle diploması tek başına bir işe yara-

maz. Ancak bir sınav kazanırsanız size yardımcı olur. (Daha doğrusu sınava girmenin ön şartıdır, bir fakülteden mezun olmak) Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunları, aynı kapsamdaki İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi mezunları gibi bir sınav kazanır da müfettiş, uzman, denetçi, kaymakam vb gibi görevler elde edilebildiklerinde işe kavuşurlar. Yoksa işsizdirler.

Gençlerimize meslek kazandırmayan okullardan mezun olanlar ve hatta meslek kazandırsa bile iş imkanı olmadığı için çalışma hayatına dahil olamayan mezunlar birer işsizdir ve sonuç itibarıyla birer mesleksizdir.

Ülkemizde meslek kazandırmayan okullardan mezun olanlar arasındaki işsizlik kadar, meslek kazandıran okullardan mezun olsa da çalışma hayatına giremedikleri için işsiz kalanların bulunması da ayrı bir gerçektir. Ve ilginçtir. (Bu Ülkede Orman Fakültesi sayısı 20 civarındadır. Her Orman Fakültesinden yılda 200 kişi mezun olsa, yılda 4000 kişi eder. Orman Fakültesi mezunları genelde Devlet Dairelerinde iş bulur. Bu Ülkede Orman Genel Müdürlüğü ve Orman Bakanlığının yıllık Orman Mühendisi ihtiyacı 200’i geçmez. Öyleyse bu her sene 3800 kişi Orman Fakültesinden sonra işsiz kalacak demektir. Her sene 3800 ve 3800 sayarsanız. Ve Orman Fakültelerinin en az 20 yıldır böyle mezun verdiğini de düşünürseniz, bu Ülkede en az 50000 Orman Mühendisinin işsiz olduğunu anlarsınız.)

Bu Ülkede fakülte mezunları arasında (meslek kazandıran üniversiteyi bitirse ya da meslek kazandırmayan üniversiteyi bitirse de) her iki durumda da işsizlik, üniversitelerden sonra yaygındır.

Ben bu sorunun çözümünü üniversiteden sonra görmüyorum. Üniversiteden önce görüyorum. Evet, bir fakülteyi bitirdiği halde işsiz kalanların çokluğu ayan-beyan ortadadır. Bu nedenle, gençlerimizi üniversiteden önce işsizlik belasından kurtarmak gerekir.

Evet, gençlerimizin her birinin daha lise yıllarında adeta daha çocukken, bir meslek sahibi olmalarını gerçekten çok isterim.

Keşke tüm liselerimiz “düz mezun” değil de “meslek sahibi mezun” yetiştirse. Ve keşke buna ilişkin bir sistem oluşturulsa. Keşke! Ah nerede o günler!”

Düz liseden mezun olsa da bir çocuk, ona kısa sürede (özel kurslarla ya da özel eğitimlerle ya da hızlıca bitirilen, 1 ya da 2 yılda bitirilen bir üniversitede) bir meslek kazandırmak gerekir.

Nasıl olacak bu iş?

Bu hususta benim beş önerim var.

a)Liselerde ve üniversitelerde okul diploması değil bir meslek belgesi verilmelidir. Nasıl mı olacak bu? Şöyle olacak, meslek lisesini bitirenlere zaten meslek diploması veriliyor. Düz liseden mezun olanlara da üniversite eğitimi sırasında mutlaka ve mutlaka bir meslek edindirdikten sonra belge verilmelidir. “Haydi seni mezun ettim, git iş bul” demek yerine, “işte senin bu mesleğindir, git bu mesleği icra et” diye liseden ve üniversiteden mezun etmek şarttır.

b)Üniversitelerin sayısını artırmak yerine liselerin kalitesini artırmak ve kişilerin meslek sahibi olduk-

tan sonra üniversite bitirmeye ihtiyaçları kalmamaları gerekir. Daha açıkçası, kişiler lisede meslek sahibi olduktan sonra üniversiteye meslek için değil, kültürlerini artırmak için devam etmelidir. (“Ben Mühendis oldum” diye iş aramayıp o mühendislik diplomasını kültür ve bilgi için almalıdır.)

c)Kişileri belirli mesleklere yönlendirirken Devlet tarafından gerekli vergi ve sigorta muafiyetleri de sağlanmalıdır. Mesela, mesleklerini icra eden esnaf ve ticaret erbabından daha az vergi alınmalıdır, sigorta masraflarının bir kısmını Devlet karşılamalıdır. Böylece meslek edinme ve kendi mesleğini icra etmek cazip olacaktır.

d)Her meslek mensubundan kendi mesleğini devam ettirecek çırak ve kalfa yetiştirmesi zorunluluğu getirilmelidir. En azından her meslek mensubu kendi çocuklarına da bir meslek edindirmeyi bir vazife olarak bilmelidir.

e)Unutulan ve değeri azalan meslekler yeniden canlandırılmalıdır. Yeni teknolojiye yenik düşen ya da çırak yetiştirilmediği için zorluk içerisinde olan meslekler için Devlet özel tedbirler almalı ve bu hususta da vergi ve sigorta desteği sağlamalıdır. Sözün özü, Devlet, gençlerimizin gelecek kaygısı içerisinde düşmemesi için hiçbir genci mesleksiz bırakmamak için geniş çaplı ve büyük bir hamleyle girişmelidir.

Gençlerimizle sahip çıkalım ve hepsinin geleceğe güvenle bakması için meslek sahibi olmalarına özen gösterelim.

Vesselam.

Rabia Beray ÇAĞLINÖğrenci

Filistinli Çocuk

Akşamları ninni ile değil bomba sesleri ile uyurken
Sokaklarda yalın ayak dolaşırken.
Filistinli olduğum için ağlarken.
Ben daha çocuktum.

Kardeşlerimin acı ve korku çığlıklarına alışmışken.
Geceleri gizlice babam için ağlarken.
Arkadaşlarımı tek tek kaybederken.
Ben daha çocuktum.

Mürekkep değil kan lekeleriyle dolu defterime bakarken.
Kardeşimin sessiz bedenini kollarımda taşıırken.
Ruh sağlığını tamamen kaybederken.
Ben daha çocuktum.

Masumiyetin simgesi olduğum için vurulurken.
Öğretmenimin mezarına sarılıp ağlarken.
Sükûnet içinde ölümü beklerken.
Ben daha çocuktum.

Şehit bedenim bile temiz suya hasretken.
Annemin gözyaşlarıyla yıkanacağımı bilirken.
Çocukluğum öldürülürken.
Ben daha çocuktum.

İnsan Kitap ve Topluma Dair Veciz Sözler

**“Vallahi Dünya için Allah demem.”
Erzincanlı Mutasavvıf Terzi Baba**

**Ah, ah Terzi Baba ah!
Artık Dünya Müslümanları "Dünya için Allah" diyor.
O nedenle de burunları yerlere sürtölüyor.
Allah (cc) ihlaslı olmayanlara onur nasip etmez.**

**“Unutma, sana ışık tutanlara sırtını dönersen,
göreceğin tek şey kendi karanlığındır.”
Fransız Felsefeci Descartes**

**Senden ümit kesmem. Kalbinde “merhamet” adlı bir çınar vardır.
Şair Sezai Karakoç**

**“Bir milletin gençleri ancak yetişkinleri
bozulduğu zaman bozulur.”
Fransız Yargıç ve Düşünür Montesquieu**

**Bu sözden yola çıkarak önce
“yetişkinleri eğitmek” gerekir diyorum.**

**“Dünya bir sahnedir,
herkes rolünü oynadıktan sonra çekip gider.”
İngiliz Şair William Shakespeare**

**“Kimse kendi dilediği için bir şeye sahip olmadı. Her insan, sahip
olduğu her şeye yalnız Allah (cc) dilediği için sahip oldu.”**

Kitapçı Baba Ahmet Sandal

Haşım KALENDER

Kahramanmaraş Afşinli Şair.

Türkülerimiz

Vuslat arzusudur hasret yolunda,
Ağlayanla ağlar, türkülerimiz.
Çiçekler açtırır hazan yılında,
Sevdalarla çağlar, türkülerimiz.

Uyuyan uyanır sanki içimde,
Hikâyeler akar biçim biçimde.
Bazen bir kelime aktır saçımda,
Dinleyeni dağlar, türkülerimiz.

Ninniye dönüşür ana dilinden.
Sıladır dinlerken gurbet elinden.
Aşık yüreğinden, sevda çölünden,
Sevgiliyi eğler, türkülerimiz.

Aşk düşer aşığın başını eğ,
Yaydan çıkmış oktur sineme değer,
Oyun havasıyla bir ümit doğar,
Ömre devam sağlar, türkülerimiz.

Döndürür başımı uzun havası,
Huşuyla kaplanır hüznün yuvası,
İnsanlığa söyler derdi davası,
Aymazlığı tığlar, türkülerimiz.

Acının, neşenin dili doğrusu,
Dingininde diner yürek ağrısı,
Çöldekine gölge, susuzlara su,
Açlara aş yağlar, türkülerimiz.

Her havası farklı haber der yardan,
Kısa meydan okur âşık bahardan.
Gönülü gönüle uzak diyardan,
Bir birine bağlar, türkülerimiz.

Açıp kollarını halkı sararken,
Ayılır sevdalı hayal kurarken.
Kalender bülbüldür gülü ararken,
Gül kokusu bağlar, türkülerimiz.

Hatice Kübra ATICI

Yüksek Mimar.

Geleneksel Kırsal Mimari ve Çevre Bilinci: Bertiz Örneği

Kırsal mimari, yalnızca fiziksel yapılar bütünü değil; belli bir coğrafyanın iklimsel, ekonomik ve sosyal verileriyle nesiller boyu olgunlaşmış bir yaşam kültürünün somut karşılığıdır. Kahramanmaraş Bertiz bölgesindeki geleneksel konut dokusu, yakın çevreden elde edilen ahşap, taş ve toprak gibi yerel malzemelerin ustalıklı işlendiği, doğayla uyumlu mimari çözümlerin bir yansımasıdır. Eğimli arazileri tahrip etmeden konumlanan, güneş ve rüzgâr gibi doğal verileri avantajına çeviren ve toprağa kısmen gömülü cephe düzenlemeleriyle kendi kendine yeten iklim uyumlu yapımlarına sahip bu yapılar, özgün bir karakter taşır. Söz konusu mimari, sadece geçmişin bir kalıntısı olarak değil, günümüz çevre sorunları karşısında dengeli ve sürdürülebilir yaşamın en somut modellerinden biri olarak görülmelidir.

Bertiz bölgesindeki geleneksel konut stokunun durumu incelendiğinde, sanayileşmenin getirdiği standartlaşma ve kırsaldan kente yönelen yoğun göç dalgasıyla ciddi bir erozyon yaşandığı görülmektedir. Nüfusun azalmasıyla sahipsiz kalan ve bakımsızlığa terk edilen evlerin yerini, bölgenin peyzajıyla ve yerel ölçeğiyle çelişen, ekolojik temellerden yoksun betonarme yapılar almaktadır. Bu dönüşüm süreci, sadece estetik bir yitim değil; kırsal hafızanın, yerel yaşam pratiklerinin ve doğayla kurulan kadim ilişkinin kesintiye uğraması anlamına gelmektedir.

Bu yok oluş sürecinin merkezinde, fiziksel çürümenin ötesinde bir koruma bilinci eksikliği yatar. Bölge halkı, kendi kültürel miraslarını modern yaşam standartlarının gerisinde kalmış bir "yeter-

sizlik" veya "gelişmemişlik" göstergesi olarak etiketleme eğilimindedir. Dolayısıyla, fiziksel bir onarım hamlesi tek başına yeterli değildir; asıl çözüm, yerel halkın bu mirasa yönelik algısını değiştirecek bir koruma bilinci inşa etmekten geçer. Çevre bilincinin güçlenmesi, yalnızca doğal kaynakların korunmasıyla değil, mevcut kültürel çevrenin de aynı özenle yaşatılmasıyla mümkündür. Koruma kültürü, sadece binaları onarmak değil, o binanın içinde bulunduğu doğal döngüyü, toprağı ve iklimi sahiplenmektir. Geleceğe daha yaşanabilir ve sürdürülebilir çevreler bırakmanın temel koşulu, bu koruma kültürünün toplumun tüm kesimlerinde yaygınlaşmasıdır.

Bertiz'in tarımsal potansiyeli ve ekolojik zenginliklerinin; kırsal turizm, gastronomi ve butik üretim modelleriyle desteklenmesi, koruma eylemi için en sağlam ekonomik temeli oluşturur. Geleneksel konutların pansiyon, atölye veya sosyal birimlere dönüştürülerek yeniden işlevlendirilmesi, yapıları fiziksel olarak ayakta tutarken köye olan aidiyet duygusunu da güçlendirecektir. Yerel yönetimlerin, yeni yapılaşma taleplerini yöresel malzeme, doku uyumu ve ekolojik verimlilik gibi kriterlerle filtreleyen, niteliksiz yapılaşmaya sınır çizen katı imar politikaları elzemdir. Nihayetinde kırsal mimariyi korumak; yerel topluluğun kendi kültürel ve doğal kimliğine sahip çıkmasını sağlayacak bütünleşik bir kalkınma stratejisidir. Bu yaklaşım başarıya ulaştığında, mimari doku geçmişin atıl mirası olmaktan çıkacak, geleceğin sürdürülebilir yaşam modellerine ilham veren yaşayan bir mekanizmaya dönüşecektir.

İbrahim ATICI ve Mirsad FIRTINA

Çevre Koruma ve Kontrol Müdür ve Uzman Tarihçi.

Dulkadiroğlu Belediyesi Yaşanabilir Bir Dünya İnşa Etmek ve Çevre Bilinci

Giriş:

Geçmişin Mirası Değil, Geleceğin Emaneti

İnsanoğlu, var olduğu günden bu yana doğayla sürekli bir etkileşim halindedir. Ancak sanayi devrimiyle birlikte ivme kazanan modernleşme süreci, insan ile doğa arasındaki bu dengeyi kökünden sarsmıştır. Günümüzde çevre sorunları artık sadece bilim insanlarının veya aktivistlerin tartıştığı teorik bir konu olmaktan çıkmış, insanlığın varoluşsal bir krizine dönüşmüştür. Sıkça duyduğumuz "Dünya bize atalarımızdan miras kaldı" söylemi, mevcut küresel tabloyu açıklamaya yetmemektedir. Asıl gerçek, Kızılderili atasözünde de vurgulandığı gibi, bu dünyayı gelecek nesillerden ödünç almış olmamızdır. "Emanet" kavramı, mülkiyetçilikten uzak, koruyucu ve sorumluluk sahibi bir yaklaşımı zorunlu kılar. Yaşanabilir bir dünya bırakmak, bugünün insanı için bir lütuf değil, yarının çocuklarına olan en temel borcudur.

Sınırları Zorlanan Bir Gezegen

Bugün karşı karşıya kaldığımız çevre kirliliği, iklim krizi, biyoçeşitlilik kaybı ve kaynak tükenişi gibi sorunlar, gezegenimizin sınırlarının sonuna geldiğini açıkça göstermektedir. Fosil yakıtların kontrolsüz kullanımı neticesinde atmosferde biriken sera gazları, küresel sıcaklıkların hızla artmasına yol açmaktadır. Bu durum buzulların erimesine, deniz seviyelerinin yükselmesine ve dünyanın dört bir yanında ekstrem hava olaylarının yaşanmasına neden olmaktadır. Diğer taraftan, plastik kirliliği okyanusların en derin noktalarına kadar ulaşmış, deniz ekosistemlerini ve dolaylı olarak insan sağlığını tehdit eder boyuta gelmiştir. Doğal kaynakları, kendini yenileme hızından katbekat daha hızlı tükettiğimiz bu doğrusal ekonomik model (üret-tü-

ket-at), dünyayı devasa bir atık alanına dönüştürmektedir. Eğer bu gidişata acil bir müdahalede bulunulmazsa, yakın gelecekte geri döndürülemez eşikler aşılabacaktır.

Bireysel Dönüşüm

Çevre bilincinin inşası ve yaşanabilir bir dünya hedefi, ilk olarak bireyin kendi yaşam alanında başlar. Makro düzeydeki küresel sorunlar gözümüzü korkutmamalıdır; çünkü milyarlarca insanın atacağı küçük adımlar birleştiğinde devasa bir çarpan etkisi yaratır. Bireysel dönüşümün ilk basamağı tüketim alışkanlıklarımızı gözden geçirmektir. İhtiyacımızdan fazlasını satın almamak, tek kullanımlık plastik ürünler yerine uzun ömürlü alternatifleri tercih etmek ve sıfır atık felsefesini benimsemek bu sürecin yapı taşlarıdır. Evlerimizde su ve enerji tasarrufu sağlamak, çöplerimizi kaynağında ayrıştırarak geri dönüşüme kazandırmak, karbon ayak izimizi azaltmanın en pratik yollarıdır. Çevre bilinci, sadece doğayı sevmek değil, aynı zamanda harcanan her damla suyun ve her kilovat enerjinin arkasındaki ekolojik maliyeti idrak etmektir.

Eğitim ve Toplumsal Farkındalık:

Bilinçli Bir Nesil Yetiştirmek

Kalıcı bir çevre koruma kültürü oluşturma yegane yolu eğitimden geçmektedir. Çevre bilinci, çocuklara sadece ağaç dikmenin faydalarını anlatmakla sınırlı kalmamalı; ekolojik okuryazarlık temel bir ders olarak eğitim müfredatlarında yer almalıdır. Çocuklar, doğanın bir parçası olduklarını ve ekosistemdeki her canlıyla görünmez bağlarla bağlı olduklarını yaşayarak öğrenmelidir. Bu noktada ailelere, okullara ve medyaya büyük görevler düşmektedir.

Kurumsal Sorumluluk ve Yeşil Ekonomi

Bircysel çabaların kalıcı bir sisteme dönüşebilmesi için endüstrinin ve devletlerin de radikal adımlar atması gerekmektedir. Şirketler artık sadece kar odaklı değil, sürdürülebilirlik odaklı stratejiler geliştirmek zorundadır. Doğrusal ekonomi yerine kaynakların sürekli döngüde kaldığı "döngüsel ekonomi" modellerine geçiş hayati önem taşımaktadır. Sanayide enerji ihtiyacının güneş, rüzgar ve jeotermal gibi yenilenebilir kaynaklardan karşılanması, karbon salınımını sıfırlama yolundaki en büyük hamledir. Devletler ise çevre mevzuatlarını sıkılaştırmalı, yeşil teknolojileri teşvik etmeli ve doğaya zarar veren üretim süreçlerine caydırıcı yaptırımlar uygulamalıdır. Çevre dostu şehir planlamaları, yeşil alanların korunması ve sürdürülebilir tarım uygulamaları, makro düzeyde yaşanabilir bir geleceğin güvenceleridir.

Sonuç

Yarın İçin Hemen Bugün

Yaşanabilir bir dünya bırakmak, soyut bir temenni veya uzak bir geleceğin hayali değildir. Bu, tam olarak bugün aldığımız kararlarla, yaptığımız seçimlerle ve attığımız adımlarla şekillenen somut bir süreçtir. Doğa, insan olmadan da varlığını sürdürebilir; ancak insanın doğa olmadan var olması imkansızdır. Bizler, bu gezegenin sahibi değil, yalnızca geçici kiracıları ve emanetçileriyiz. Gelecek nesillere kurumuş nehirler, solunamaz bir hava ve çorak topraklar yerine; yeşilin ve mavinin korunduğu, temiz ve yaşanabilir bir dünya bırakmak insani ve ahlaki sorumluluğumuzdur. Doğayla savaşmayı bırakıp onunla uyum içinde yaşamayı öğrenmeli ve bu yeşil dönüşümü hemen bugün, kendi hayatımızdan başlatmalıyız. Çünkü başka bir dünya yok ve zaman daralıyor.

DULKADİROĞLU BELEDİYESİ

Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü Sıfır Atık Faaliyetleri

Dulkadiroğlu Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü tarafından, çevrenin korunması, doğal kaynakların verimli kullanılması, atık oluşumunun azaltılması ve geri dönüşüm kültürünün yaygınlaştırılması amacıyla Sıfır Atık Yönetim Sistemi kapsamında çeşitli eğitim, farkındalık ve atık yöne-

timi faaliyetleri yürütülmektedir. Bu çalışmalar, sürdürülebilir çevre anlayışının toplumun tüm kesimlerinde benimsenmesini sağlamak ve gelecek nesillere daha yaşanabilir bir çevre bırakmak amacıyla planlı ve sistematik bir şekilde sürdürülmektedir.

1. Okullara Yönelik Eğitim ve Farkındalık Çalışmaları

Sıfır Atık Yönetim Sistemi'nin temel hedeflerinden biri olan çevre bilincinin erken yaşlarda kazandırılması amacıyla, ilçe genelindeki eğitim kurumlarında düzenli eğitim programları gerçekleştirilmektedir. Her hafta iki okulda uygulanacak şekilde planlanan "Sıfır Atık ve Sürdürülebilir Gelecek" ile "Gıda İsrafının Önlenmesi" temalı eğitim faaliyetleri kesintisiz olarak devam etmektedir.

Gerçekleştirilen eğitim çalışmaları kapsamında bugüne kadar;

- * 6 lisede yaklaşık 800 öğrenciye,
- * 7 ortaokulda yaklaşık 1.000 öğrenciye,
- * 5 ilkokulda yaklaşık 750 öğrenciye,
- * 3 anaokulunda yaklaşık 150 öğrenciye;

ulaşılmış olup, toplamda 21 okulda yaklaşık 2.700 öğrenciye çevre bilinci, atıkların kaynağında ayrıştırılması, geri dönüşüm uygulamaları ve sürdürülebilir yaşam alışkanlıkları konularında eğitim verilmiştir. Bu faaliyetlerle öğrencilerin çevresel sorumluluk bilincinin artırılması ve sıfır atık kültürünün toplum geneline yayılması hedeflenmektedir.

2. Personel Eğitimleri ve Kurumsal Kapasite Geliştirme

Sıfır Atık Yönetim Sistemi'nin kurumsal düzeyde etkin bir şekilde uygulanabilmesi amacıyla belediyeye personeline yönelik bilgilendirme ve farkındalık eğitimleri düzenlenmiştir. Bu kapsamda, Doç. Dr. Meryem Geçimli tarafından verilen "Sıfır Atık ve Sürdürülebilir Gelecek" konulu eğitim programına yaklaşık 500 belediye personeli katılım sağlamıştır.

Eğitimlerde atık yönetimi, geri dönüşüm süreçleri, kaynak verimliliği, çevresel sürdürülebilirlik ve bireysel sorumluluklar ele alınmış; çalışanların çevre yönetimi konusundaki bilgi ve farkındalık düzeylerinin artırılması amaçlanmıştır.

3. Sosyal Sorumluluk ve Saha Uygulamaları

Çevre bilincinin yalnızca teorik eğitimlerle sınırlı kalmaması ve uygulamalı faaliyetlerle desteklenmesi amacıyla çeşitli sosyal sorumluluk projeleri hayata geçirilmiştir.

Bu kapsamda, Tenzile Erdoğan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin katılımıyla Dulkadiroğlu Parkı'nda çevre temizliği ve atık ayrıştırma etkinliği düzenlenmiştir. Etkinlik süresince öğrencilere geri dönüştürülebilir ve geri dönüştürülemeyen atıkların doğru şekilde ayrıştırılması uygulamalı olarak gösterilmiş, çevrenin korunmasına yönelik bireysel sorumluluklar konusunda farkındalık oluşturulmuştur.

Ayrıca, Taşınabilir Pil Üreticileri ve İthalatçıları Derneği (TAP) tarafından yürütülen "Okullar Arası Atık Pil Toplama Kampanyası"na aktif katılım sağlanmıştır. Kampanya kapsamında ilçe genelindeki eğitim kurumlarından toplam 956 kilogram atık pil toplanarak çevreye zarar vermeden geri kazanım süreçlerine dahil edilmek üzere ilgili lisanslı kuruluşa teslim edilmiştir.

4. Atık Yönetimi, Geri Kazanım ve Veri Yönetimi Süreçleri

Dulkadiroğlu Belediyesi tarafından sıfır atık sisteminin etkin bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla ilçe genelindeki okullar, kamu kurumları, özel sektör kuruluşları ve belediye hizmet binalarında oluşan geri dönüştürülebilir atıklar düzenli periyotlarla toplanmaktadır.

Toplanan atıklar, belediyeye ait Geçici Atık Getirme Merkezi'nde türlerine göre ayrıştırılarak uygun koşullarda depolanmakta, ardından lisanslı geri dönüşüm tesislerine sevk edilerek ekonomiye yeniden kazandırılmaktadır. Böylece doğal kaynak tüketiminin azaltılması, enerji tasarrufu sağlanması ve çevresel etkilerin en aza indirilmesi hedeflenmektedir.

Atık toplama ve geri kazanım süreçlerine ilişkin tüm veriler, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yürütülen Sıfır Atık Bilgi Sistemi ve Ulusal Çevre Bilgi Sistemi (UÇBS) üzerinden düzenli olarak kayıt altına alınmakta ve raporlanmaktadır. Bu uygulama sayesinde atık yönetim süreçlerinin izlenebilirliği ve sürdürülebilirliği sağlanmaktadır.

5. Kentsel Atık Yönetimi ve Toplama Faaliyetleri

Dulkadiroğlu Belediyesi, ilçe genelinde oluşan evsel katı atıkların toplanması ve çevre sağlığının korunması amacıyla kapsamlı bir atık yönetim hizmeti yürütmektedir. Belediye ekipleri tarafından günlük ortalama 230 ton evsel atık toplanmakta olup, bu miktar aylık yaklaşık 6.900 tona, yıllık ise yaklaşık 83.950 tona ulaşmaktadır.

Toplanan evsel atıklar, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi tarafından işletilen düzenli depolama ve atık işleme sahalarına taşınmakta, burada ayrıştırma ve geri kazanım süreçlerinden geçirilerek çevresel etkileri en aza indirilecek şekilde yönetilmektedir. Bu kapsamda yürütülen çalışmalar, hem çevre kirliliğinin önlenmesine hem de geri kazanılabilir atıkların ekonomiye kazandırılmasına önemli katkılar sağlamaktadır.

Dulkadiroğlu Belediyesi, sıfır atık uygulamaları doğrultusunda eğitim, farkındalık, geri dönüşüm ve atık yönetimi alanlarında yürüttüğü faaliyetlerle sürdürülebilir çevre yönetimine katkı sunmakta; çevre dostu belediyecilik anlayışı çerçevesinde çalışmalarını kararlılıkla sürdürmektedir.

Sami SAÇMALI

Yangın Güvenliği Uzmanı, TYS Grup Yönetim Kurulu Başkanı.

Yangın Kader Değil, İhmalin Sonucudur

Her yangının ardından benzer cümleleri duyarız:

“Bir anda oldu...”

“Nasıl çıktığını anlayamadık...”

“Keşke daha önce tedbir alsaydık...”

Yaklaşık yirmi yıldır yangın güvenliği sektörünün içerisindeyim. Bu süreçte fabrikalarda, iş merkezlerinde, okullarda, otellerde ve konutlarda sayısız inceleme yaptım. Gördüğüm manzara şudur ki; yangınların büyük çoğunluğu beklenmedik olaylardan değil, ertelenen tedbirlerden kaynaklanmaktadır.

Aslında yangın bize önceden sinyal verir.

Bakımı yapılmayan bir elektrik panosu, aşırı yüklenen bir priz, yıllardır kontrol edilmeyen bir yangın tüpü, depolarda geliş güzel istiflenen yanıcı malzemeler ve çalışıp çalışmadığı bilinmeyen yangın algılama sistemleri...

Bunların her biri yaklaşan tehlikenin sessiz habercileridir.

Ne yazık ki insan olarak çoğu zaman riskleri gözümüzle görmeden önemsemiyoruz. Ancak yangın öyle bir afettir ki, başladığında ikinci bir şans vermeyebilir. Yılların emeği birkaç dakika içinde küle dönebilir.

Özellikle yaz aylarında artan sıcaklıklar nedeniyle sadece iş yerlerinde değil, evlerimizde ve açık alanlarda da daha dikkatli olmalıyız. Balkonlarda, bahçelerde, tarım arazilerinde ve piknik alanlarında gösterilecek küçük bir ihmal büyük felaketlere yol açabilmektedir.

Bugün kendimize şu soruyu sormamız gerekiyor: Evimizdeki yangın söndürücü çalışıyor mu?

Apartmanımızdaki yangın ekipmanları kullanılabilir durumda mı?

İş yerimizde çalışanlarımız olası bir yangında ne yapacağını biliyor mu?

Eğer bu soruların cevabını bilmiyorsak, yangın güvenliği konusunda eksiklerimiz var demektir.

Unutmayalım ki yangınla mücadele sadece itfaiyenin görevi değildir. Yangın güvenliği bir kültürdür. Bu kültür ailede başlar, okulda gelişir, iş yerlerinde ve toplumun her alanında güçlenir.

Tedbir almak maliyet değil, bir yatırımdır. Korunan her hayat, kurtarılan her işletme ve önlenen her yangın bunun en büyük ispatıdır.

Rabbim ülkemizi, şehirlerimizi ve milletimizi her türlü afetten muhafaza eylesin. Ancak duanın yanında tedbiri de elden bırakmayalım. Çünkü yangın kader değil, çoğu zaman ihmalin sonucudur.

Ahmet ÖZYANIK

Çevre ve Orman Bakanlığı E. Genel Müdürü, Araştırmacı Yazar, Bilim Üniversitesinde Kurumsal Yönetim Danışmanı.

Su ve Gölge

Dağlar, hafızası olan canlılardır. Köyler de öyle... İnsanın attığı her adımı, taşıdığı her yükü bilir, vadinin uğultusuyla tekrar ederler. Gecenin soğuğu taşların içinden çekilir, gölge çözülür, dere kendini gösterirdi. Sis vadiye çöker, suyun sesi toprağın altından gelirmiş gibi uğultulu olurdu. Hayat burada zor olduğu kadar, dirençliydi. Toprak gece boyunca çektiğini geri vermez, çimenleri saran çiğ, güneşle ayrı bir atmosfer oluştururdu. Herkesin işi belliydi. Kadınlar is kokulu ocakların başına geçer, duman gözlerini yakarken dünün külünden bugünün ateşini devşirirdi; su soğuktu, dondurucu ayazda mayalanan hamura ömürlerini yoğururlar ama hamur kolayca kıvama gelmezdi. Erkekler nasırlı ellerle yuları kavrar, sabaha kadar bağlı kalırsa huyu değişen hayvanın ipini çözerken toprağın gece boyunca sakladığı sırları açmak için tarlanın yolunu tutardı. Çiğ düşmüş otlardan çıkan buğu da, vadide yaşananların silüetini andırırdı. Köyde bilinenler, toprağa, suya hatta dağlara emanet edilirdi. Köyde herkes hem iç içe, hem de mesafeliydi. Köpekler de öyleydi. Yaklaşmazlardı.

Ama kaybolmazlardı.

Birbirlerine değmeden var olur, birbirlerini bırakmazlardı. Mesafe onların bağıydı.

Nihat Bey için durum farklıydı. O, bir şeyi tutmadan var edemiyordu. Elsi'yi de böyle sevmişti. Sevmenin ötesinde hayatının bir parçası haline gelmişti. Nihat Bey, şehirden, o betonun soğuk ve ihtişamın altında gizlenen kibirli sessizliğinden kaçıp geldiğinde, dağlar onu hemen kabul etmedi. Onu, içine sığamadığı bir kılıf gibi taşıdı. Nihat Bey için Elsi, sadece bir köpek değil, o kılıfı giyilebilir kılan tek yama, tek yoldaşı. Şehirde ışıkları yanar ama odaları boş kalan o büyük evlerin yalnızlığını, kırsalın duruluğu ve dağ başında Elsi'nin tüylerine sinmiş dağ kekiği kokusuyla unutmaya çalışıyordu. Elsi'ye dokunmak, hayvan sevgisinden öte Nihat Bey'in kendi hayatına tutunma biçimiydi aynı zamanda. İnsan, kaybettiği parçalarını bazen bir başkasının gözlerinde, kollarında arar. Nihat Bey, hayatında göremediği ilgiyi, sadakatini, o "asla terk edilmeyeceğim" garantisini, bir köpeğin başını

dizine koymasıyla bulmuştu. Nihat Bey Elsi ile kendi eksikliklerini tamamlamaya çalışıyordu.

Köyde hayat, insana bağlı değildi. İnsanların günlük hayatı, tabiatın ritmine bağlıydı. Köyde saat hesabı da yoktu. Herkes çalışıyor, ama mesai kavramı da tatil de bilinmezdi. Nihat Bey bunu önce kanıksayamamıştı. Ama zamanla alıştı.

Elsi de köy hayatına yabancıydı. Bu, köy köpeklerinin anlayacağı bir şey de değildi. Bir köpek böyle bağlanmazdı. Sırnaşmazdı. Köpeğin de bir asaleti vardı.

Elsi, önceleri Nihat Bey nereye giderse oraya geldi. Otersa yanına yattı, kalksa peşine takıldı. Bir an bile uzak kalmıyordu. Daha sonra evden tek başına çıkar, köyün diğer köpeklerine karışmaya çalışırdı. Zaman geçtikçe Elsi de değişti. Ama bu değişim birden olmadı. İçeriden geldi.

İlk kırılma suyun başında oldu. Elsi eğildi. Uzun süre baktı. Suyun yüzü dalgalandı ama rüzgâr yoktu. Dilini değdirdi, aniden geri çekildi. Tekrar eğildi, bu kez daha hızlı; ama bedeni görünmez bir duvara çarpmış gibi geri sıçradı.

Su, sadece bir sıvı değil, dağın hükmüydü.

Nihat Bey yaklaştı. Elini boynuna koydu, sıkı biraz.

— İç, dedi.

Elsi baktı. Ama Nihat Bey'e değil. Onun arasından boşluğa.

Elsi, suyun aynasına baktığında kendi silüetini gördü ama o silüetin artık kendisine ait olmadığını hissetti. Dilini suya değdirdiği o an, bir elektrik akımı gibi zihninden geçen o korkunç sızıyla geri sıçramasıyla Nihat Bey'in kolundaki, o unuttuğu eski yara da hafifçe sızladı. Bu durum aynı zamanda iki ayrı bedendeki tek ruhun tepkisiydi. Şehirde, o telaşlı gecelerin birinde Elsi'nin dışının kazara derisine gömüldüğü yer, giysisinin altından kendine bir yol bulup sızım sızım parıladı. Önemsememişti o zaman. Şehirde her yaranın bir merhemi vardı.

Nihat Bey, o an sadece bir köpeğin korkusunu değil, kendi varoluşunun da çatladığını gördü. Kolundaki o eski yara şimdi, sanki o günkü zehri bugüne taşımış gibi sızladı.

Hayat, üstü örtülen her yarayı günü gelince söküp çıkarırdı.

Köyde fısıltılar başladı. Köylü, trajediyi adıyla çağırma; "İllet" derdi.

Derenin kenarındaki kahvede oturan yaşlı bir köylü dereye baktı "Eee evlat, boşuna dememişler; ağacın kurdu içinde olur, insanı da kendi içinde beslediği maraz bitirir" dedi. Bir başkası, "Jandarmaya haber verilmeli" dedi. Öyle de yapıldı. Jandarma komutanının ilk sorusu "Temas var mı?" oldu. Bu bir korku ve panik alarmı idi. Kahve ölüm sessizliğine büründü, konuşmalar kesildi. Çay kaşıklarının şingirtıları durdu. Herkes konuşmalara dikkat kesilmişti. Telefondaki köylü "Sadece sahibi," diyerek sözü bitirdi. Bu bir kuduz vakası mıydı, yoksa kırsalın, insana dayattığı bir "yüzleşme" mi? Nihat Bey, köylülerin aksine veterinerin tıbbi açıklamalarına sığındı, rasyonel birer kalkan ördü. "Strestir, geçecektir," dedi. Oysa derininde, insan ruhunun aslında kendisine bile ne kadar yabancı olduğunu hissediyordu. İnsan, kendi içinde beslediği o karanlık, o hırçın parçayı dışarıdaki bir canlıya yansıtır, sonra o parça kontrolden çıkınca "Neden?" diye sorardı.

Gece Elsi yerinde duramadı. Kalktı, yürüdü, döndü, duramadı. Rüzgâra kapılmış kırık pervane gibiydi. Nereye çarpacağı belli olmuyordu. Bir yöne bakıyor, sonra o yön kafasında yok oluyordu. Nihat Bey onu tuttu, dizlerine bastırarak: "Geçer," dedi. Ama Elsi'nin bedeni orada değildi artık. Sadece duruyordu. Gecenin ilerleyen saatlerinde Elsi başını kaldırdı. Hiçbir şey yokken havayı kokladı. Koku bir yerde kalmıyordu, dağılıyordu. Bir an Elsi, sahibine hırladı. Bu ilk kez oluyordu. Olay küçük bir an gibi görünebilirdi; fakat bazı anlar büyüklükleriyle değil, yön değiştirmeleriyle önem kazanır. O ana kadar Elsi ve Nihat Bey arasında tek yönlü görünen bağ, ilk kez karşılık bulmuştu. Ve bu karşılık sevgi değil, yabancılıktı.

Ertesi gün Elsi köy köpeklerine yaklaştı. İlk defa. Ama yürüyüşü kayırıyordu. Sarhoşlar gibi sendeliyordu. Köpekler baktı, yer açtı ama yaklaşmadı. Elsi daha çok yaklaştı, çünkü geri çekilmeyi bilmiyordu. Bir köpeğe dokunacak gibi oldu, sonra aniden ileri atıldı. Ama hedef yoktu. Dışları boşlukta, kuru bir sesle kapandı.

Köpekler dağıldı. Kaçmadılar, sadece onu dışarıda bıraktılar. O an Elsi yalnız kaldı.

Yaşananlara şahit olmak Nihat Bey'e acı veriyordu. Ses çıkarmadı. Kolundaki o sızı, kalbinin atışıyla bir olup hızlandı. İçindeki kuşku artık somut bir korkuya dönüşüyordu; o saklanan, adı konmak isten-

meyen hastalık, Elsi'nin gözlerinden dışarı bakıyordu.

Elsi geri geldi. Ama eskisi gibi gelmedi. Yaklaştı ama duramadı. Nihat Bey onu tuttu. Sıkıca. İlk defa korkarak. Elsi'nin bedeni sertti ama içinde bir şey çözüktü. İkisi de aynı anda birbirine tutunuyordu ama tutundukları şey aynı değildi.

Nihat Bey için Elsi, kendisinin eksik parçasıydı. Elsi için Nihat Bey ise... artık bir yön değildi. Elsi, odanın içinde deli bir rüzgâr gibi döndü. Nihat Bey onu dizlerine bastırırken, Elsi'nin kaskatı kesilen gövdesinde kendi hayatının da kaskatı kesildiğini gördü. Elsi, bir an ona baktı. O bakışta artık şehir hayatının o uysal uşağı yoktu; dağın, doğanın, ölümün o vahşi ve tarafsız yüzü vardı.

Meydanda köpeklerin Elsi'ye açtığı o boşluk, aslında Nihat Bey'in hayatında açılan o büyük, o devasa boşluktu. Köpekler, birbirlerinin hukukunu bilir, yabancıya yer açardı. Şimdi ise Nihat Bey o meydana, kendi varlığının sınırlarını çizemeyen tek yabancıydı. Elsi'nin bu meydana yaşadıklarını yaşıyor gibiydi.

Uzun bir gecenin ardından güneş dağın arkasından yüzünü gösterdi. Çiğ yemiş otlardan çıkan buğular ince sis tabakasına dönüşmüştü. Köyde hayat devam ediyordu. Kadınlar ev işlerine, erkekler tarlaya... Köpekler sürüleriyle meraya doğru yola koyuldular.

Köpekler dereden, sırayla sularını içtiler. Ama içlerinden biri, Elsi'nin her zaman durduğu o taşın yanını boş bıraktı. O küçük boşluk, aslında ne büyük bir yer kaplıyordu yürekte.

Nihat Bey de uykusuz geçen uzun bir gecenin ardından güne erken başladı. Önce suyun başına yürüdü. Eğildi, suyun aynasında kendine baktı. Yüzü çökmüş, gözlerinin feri kaçmıştı. Kolundaki o eski iz, güneşin altında iyice kararmıştı. Elini suya uzattı, tam yüzüne çalacakken durdu. İçmedi. İçemezdi. İçindeki o büyük kuruluk, sudan korkan bir canın değil, ruhunu kaybetmiş bir adamın kuruluğu belki de.

Köylüler yanından geçti, selam verdiler, ama kimse durup sual etmedi. Bilirlerdi çünkü yangın yerinin külünü eşelemeye gelmezdi.

Nihat Bey o bağ evinin bahçesinde, bir başına kaldı. Gözü bir kolundaki sızlayan yara izine, bir dereye takılıyordu. Su akıyordu akmasına ama ona sorsan dünya donmuştu. Nihat Bey için hayatta, Elsi'nin kolunda bıraktığı ısırtık yarasının izi ve acısı dışında bir şey kalmamıştı.

E. TİĞİNÇE

Sosyal Bilimler Lisesi, Öğrenci.

Sanat Mı, Sahne Performansı Mı?

Sanatçılar kadar sanatseverler de sanat câmiasının birer parçasıdır. Hatta nitelikli bir sanatseverin varlığı, sanatın gelişimi ve sürdürülebilirliği için en az sanatçının yaratım süreci kadar hayati bir önem taşır.

Eski dönemlerde sanatsever diyebileceğimiz kesim, ekseriyetle aristokrat ve burjuva kesimden oluşuyordu. Bu insanlar sanatın takdir edildiği bir çevrede büyümüş, hatta sanatçılarla bağlantıları bile olmuştur. Sözü geçen çevrede her ne kadar sanatsever kimliği "nitelikli" olsa da bu insanlar sanatı yeniliklere kapalıdır ve bulundukları ortamdan dolayı zevklerinin niteliği, sanat tüketmenin zevkinden uzaklaşarak gösterişe yönelmiştir.

Günümüzde ise durum çok daha farklıdır; teknolojinin gelişmesiyle birlikte herkes bir "sanatsever" konumundadır. Bu üretim ve erişim kolaylığı, sanatçıların ve dolaşımdaki eserlerin sayısını da artırdı. Bugün her türde, renkte ve biçimde, herkesin zevkine hitap eden bir sanatı ürün bulmak mümkün...

Ancak sanatseverliğin yaygınlaşmasıyla birlikte sanatseverlik bir beklenti haline geldi. Bu da gösterisel (performatif) sanatseverliği ortaya çıkardı; yani sanatseverlik, üstünlük ya da yakınlık kurmak

için sergilenen bir performansa dönüştü.

Sanat, en yalın tanımıyla kendini ifade etme çabasıdır. Sanatın yegâne varlık koşulu, bir şekilde estetik kaygı taşımasıdır. Bu estetik, gelenekselleşmiş estetiğin dışında olabilir; nitekim "çirkin" sanat da bilinçli bir estetik tercihidir. Sanatta anlam (mânâ), estetiğin her zaman bir adım ardında, ikinci planda kalır.

Gösterisel sanatseverlik ise bu durumu geri plana atar ve sanatın mânâ tarafını yüceltir. Elbette hem güçlü bir estetiği hem de derin bir anlamı içerisinde bulunduran eserler, saf estetikten daha çok zevk verir; ancak mânâ, estetiği gölgelemez. Esasen sanatta mânâ aramaya iten şey zaten estetikdir. Daha "derin" bir mesaj, esere daha iyi bir nitelik getirmez. Gösterisel sanatseverler estetiğin önemini göz ardı etmenin yanı sıra, daha "popüler" veya "az mânâlı" eserlerin kitlelerine üstünlük sağladıklarını düşünürler ve sanatı yeniliğe kapalıdır. Sanatı en iyi ve en doğru kendilerinin anladığını iddia ederler; onlar için kötü sanat ile iyi sanat arasındaki çizgi keskindir. İlgilendikleri eserin sanatçısına ve yapım aşamasına ya hiç dikkat etmezler ya da sanatçı figürüne o kadar çok odaklanırlar ki takip ettikleri sanatın "zanaat" haline geldiğini fark edemezler.

Bu kitle için sanat tüketimi, çevrelerine sundukları bir sahne şovundan ibarettir. Buradaki temel amaç, sanatı bir aydınlanma yaşamak değil; seyircinin ya bu performansı alkışlaması ya da göstericiye imrenmesidir.

Peki, modern insanı gösterisel sanatseverliğe iten nedir? Bircinin sanat zevki; o hiç konuşmasa bile karakteri, entelektüel sermayesi, ruh dünyası, kısacası kendisi hakkında bilgi verir. Tükettiği eserler, onun iç dünyasına açılan bir penceredir. Gösterisel sanatseverler ise bir performans sergileyerek seyirciye var olmayan, taklit bir pencere açarlar.

Çünkü bu kişilerin kendi gerçekliklerini yansıtan pencereleri ya az alkış almaktadır ya da toplumsal kabul görmeyeceği korkusuyla bastırılmıştır. Bu yüzden performansları için seçtikleri eserler, genellikle hem entelektüel kitleler tarafından onaylanmış hem de genel kitleye gizemini koruyan cinstendir. Göstericinin seçtiği eser, sunduğu pencerenin manzarasını belirgin bir şekilde çizer ve bu tahmin edilebilirlik seyirciyi sıkımsaz. Gösterişçi sanatsever, o eserin arkasındaki prestijli kitlenin hazır kimliğini bir palto gibi üzerine geçirerek toplumsal statü devşirir.

Geçmiş yıllarda bu pencere zenginliği, özgürlüğü ve üst tabakaya ait değerleri göstermek için kullanılırdı. Bugün ise performatif figür, seyircinin kendisini nasıl konumlandırmasını istiyorsa pencereden onu gösteriyor.

Öyleyse bu yozlaşmanın önüne geçmek için sanatın kitlesini yeniden mi daraltmalıyız? Sanat, aristokrasinin ve yüksek sosyetenin tekelinde korunaklı bir limana mı çekilmeli? Bana kalırsa hayır; sanat, doğası gereği herkes içindir. Herkes sanatı eşit derecede savunmak ya da derinlemesine anlamak zorunda değildir.

Asıl mesele, birey penceresini açtığı anda, sunduğu manzara sahte bir performans ürünü değil, kendisinin gerçek ve samimi bir parçası olmasıdır. Sözü geçen bu manzara gri olabilir, tekdüze, hatta süssüz olabilir; ancak birey sırf seyirci alkışlasın diye orayı ait hissetmediği renklere boyarsa, o manzara artık kendisine değil, seyirciye ait olur.

Manzaranızı kendi renklerinle boyayın ya da size hitap ediyorsa olduğu gibi, çıplaklığıyla bırakın. Sahne performansını, sahte alkışları bir kenara bırakın; bırakın seyirciyi siz değil, sizin saf gerçekliğiniz seçsin.

Temmuz/ 2026

*Asıl mesele,
birey penceresini
açtığı anda, sunduğu
manzara sahte bir
performans ürünü değil,
kendisinin gerçek ve
samimi bir parçası
olmasıdır.*

Ali ŞAHİN

Tarım ve Orman Bakanlığında Ziraat Yüksek Mühendisi / Sosyolog.

İlim/Bilme, İrfan/Bulma, Hikmet/Olma Yolculuğu

İlim/bilme, irfan/bulma, hikmet/olma yolculuğunda, her zaman ve her zeminde, mevzi ve mevzusu derin olan; arı, duru, diri, Rabbinî ve haddini bilen insan olmanın mücadelesi çok zordur. Esir olmaktan kaçan insan, özgür olmak isterken esirinin esiri oldu. Yerkürede yaşayıp yer körü oldu.

Zaman, zemin, zihin kavramların yerini günümüzde sihir (algı), seyir (alan), seyyar (ayar) kavramların aldığı, Yusuf Kaplan hocamızın dediği gibi: "İçinde yaşadığım çağı tanıyamazsan tanımlanırsın." Önce kitleleştirilen sonra kütleleştirilen bu çağın insanı, daldan düşen yaprak misali rüzgârın oyuncuğu olmuştur.

Çağın çağrısına uymayan, Bilmediğini öğrenememe tahammülsüzlüğünün, sarkastik iletişiminin olduğu, haz, hız ve ayartının yoğunlaştığı günümüzde insan ilişkileri; obsesif kompulsif (sürekli ve tekrarlayan) sarmalında, hijyenik, fotojenik duygular içinde nevroitik (saldırgan) davranışlar şeklinde tezahür etmektedir.

Bugün talebelik (talep eden) yerini alan öğrencilik ise artık ilim yolculuğu değil, diploma avcılığına dönüşerek, görmemişlik, şımarıklık ve gösteriş pençesindeki çılgın mezuniyet törenlerinden ötcye gidememiştir.

'Dijital Çağda' eşitsizlik konusunda herkesin eşit

olduğu, konfor müptelası, marka tutkunu, internet bağımlısı, mevzusu ve mevzisi olmayan, algıların olguların önüne geçtiği, haz, hız, ayartı peşinde koşan bir nesli; varın yok olduğu, yokun var olduğu zamanları, inkarın tutsak inancın özgürlük olduğunu anlatamazsınız! Hegel: "Seküler olan şey, sonunda, zâlimliğe ve karpisli bir şiddete dönüşüyor." Diyerek dikkat çekmiştir. Thomas Hobbes: "İnsan insanın kurdudur." der. Ancak insan insanın kurdu değil yurdu olmalıdır.

Hile ve çile çağında; pazarlıksız teslimiyet, gösterişsiz samimiyet, endişesiz ihlas en çok ihtiyaç duyduğumuz değerlerdir. Midenin selameti için, bedenlerin kutsallaştığı, ne tadın, ne kokunun kaldığı, her şeyin geçici ve mevsimlik olduğu sadece görüntü ve imaj ön plandadır. Hiçbiriyle uzun süren bir ilişki, bir dostluk, bağlanma, vefa, kadir ve kıymet kalmadı. Kullan at.

Evler büyüdü, aileler küçüldü,

Uzak yakın, yakın uzak oldu,

Ben'ler çoğaldı, Biz'ler azaldı.

Sınav çok, imtihan zor oldu.

'Kartezyen Modernite Aklı'nın ayırtırdığı toplumları ise kalp, ruh birleştirir ve özgürleştirir. İlim, irfan, hikmet yolculuğu; ontolojik şiddette ve epistemik köleliğe teslim olmamalıdır.

HAYATIN İÇİNDEN TRAJİKOMİK KESİTLER

İsa DEMİREL

Yazar, Kahramanmaraş Kültür Derneği Başkan Yardımcısı.

Aptal!

Ankara'da Kızılay'dan Cebeci'ye doğru hızlı hızlı yürüyordum. Yazın sıcaklığına aldırmadan, kalabalığa takılmadan... Daha sonra fark ettim ki kan ter içinde kalmışım, üstelik çok da yorulmuşum. Yol kenarında gördüğüm ilk banka öylece kendimi bıraktım ama işte olmuyor. Bedenimin yorulması az önce yaşadıklarımı bana unutturmuyor. Kalbime sanki bir hançer saplandı. Yediğim tokat, duyduğum o son söz derin bir jilet kesigi gibiydi. Yaşadığım şok vücuduma dalga dalga yayılırken ruhumun çektiği acıyı dindirmekte zorlanıyordum.

Aslında her şey 22 yaşındayken başladı. Üniversiteden mezun olduktan sonra yaklaşık 6 ay memurluk sınavına çalışmışım. Amacım memur olmaktı. Anadolu'da kendi yağı ile kavurulan bir ailenin çocuğu için memuriyet aslında hayatı garantiye almaktı. Memur olduğumda da büyük bir heyecan ve azimle başladım işime. Artık düzenli bir gelirim ve hayatım olacaktı. Ailem için memur olmam elbet gurur duyulacak bir başarıydı. Çalışmaya başlamamla sorunlar da kendini tek tek göstermeye başlamıştı.

Kalacak bir yer bulmak bunların başında geliyordu. Kamu kurumları şehrin merkezindeydi. Benim ise merkezde kalma imkânım yoktu. Aksi durumda

bekâr bir memur olarak aldığım maaşın önemli bir kısmını kira olarak verecektim. Kısa süren araştırma sonucunda Eryaman'da uygun fiyatlı ev bulabileceğimi öğrendim. Üstelik kurumumun buradan servisi de vardı. Servisle gelip gidecek, yol parasından da tasarruf edecektim. Sonradan fark ettim ki benim gibi yeni memurların birçoğu buralarda kalıyordu.

Sabahları erkenden kalkıyor, önce tıraş oluyordum. Kahvaltı ve giyinme derken saat 8'de evimin önündeki bulvara iniyor ve burada servisi bekliyordum. Servisimiz tam zamanında gelirdi. Serviste gecikme olmuşsa bilirdim ki o gün olağan dışı bir şeyler olmuştu. Ancak bu durumla nadiren karşılaşmıştım. İşe başlamamın üzerinden neredeyse 9 ay geçmişti ve servisin bu süre içinde gelmediği gün sayısı 2 veya 3'ü geçmemişti.

Benim servise bindiğim duraktan sadece 2 durak sonra da "O" servise binerdi. Giysileri hep yeni alınmış gibiydi. Ütülüydü. Renk uyumu, çantası ile ayakkabısının birbirini tamamlaması; fuları ile eteğinin ahengi daha ilk bakışta göze çarpardı. Çekingen bir duruşu vardı. Adımlarını dikkatli atar, serviste basamakları teker teker çıkardı.

En sevdiğim, her bölümünü soluksuz izlediğim film. Saçlarındaki sarı, dipteki siyahla tamamlanırdı. Yüzündeki gülümseme ise bakışlarındaki nahiflikle sanki sonsuza uzanırdı. Bir dakika bile sürmeyen otobüse binme zamanı benim için uzun metrajlı film gibiydi. Kimdi, adı neydi? Her sabah gelir, benden iki koltuk uzağa otururdu. “Günaydın!” için aramızda mesafeler vardı. Konuşmamız içinse o mesafeler daha da uzardı ama biz, seslerimizi duymasak da her sabah büyük bir heyecanla o anı bekler; selamlaştırdık. Konuşmadan, gözlerimizle, bakışımızla, duruşumuzla...

Ben giydiklerine bakar ve o gün ne yapmayı planladığını tahmin etmeye çalışırdım. Beyaz kot pantolon, üzerinde beyazlı pembemsi kazak, kolunda mini pembe çanta varsa o güne enerjik başladığına emindim. İşe gidecek, çalışacak ve öğle vakti arkadaşları ile yürüyüşe çıkacaktı. Belki birkaç mağazaya uğrayıp alışveriş yapacaktı. Bazı günler onu uzun eteği ile görürdüm. O gün sonunda yemeğe gidilecekti, belli. Günün stresi atılacak, bir sonraki güne yüksek moralle başlanacaktı.

Hayallerimi süslüyordu. Onunla konuşmayı o kadar çok istiyordum ki... Ancak cesaretimi toplayıp da yanına gidemiyordum. Gitsem büyü bozulacaktı. Söylediklerimi ya beğenmezse, ya beni reddederse... Kardan adam eriyecek, suya dönüşecekti. Kaç defa yeltendim, dizlerimin bağı çözülürdü. Planlar yaptım, senaryolar oluşturdum. Konuşayım istedim de istedim. Nafile... Ne ilk 6 ay ne de sonraki 3 ay bu mümkün oldu. Onu kaybetmekten çok ama çok korkuyordum. Çok güzel bir kızdı. Üstelik çok eğitilmiş, görgülü ve kendini bilen biriydi. Elbette daha iyisini hak ediyordu. Derdimi anlatamazdım, anlatamadım.

Nasıl oldu bilmiyorum. Sonraki sene biz selamlaşmaya başladık. Ara ara da olsa konuşuyorduk. Aramızdaki ilişkiyi ne zaman biraz daha ileri götürmek istesem hep elime yüzüme bulaştırıyordum. Oysaki akşamları söyleyeceklerim üzerine provalar yapıyordum. Nasıl ve hangi tonda konuşacağıma kadar derslerime çalışıyordum ama onun yanına gittiğimde durum hiç de planladığım gibi olmuyor-

du. Çoğu zaman heyecandan ama daha çok da kaybetme korkusundan... Düşündüklerimi ya söyleyemedim ya da anlamsız cümlelerle kendi kendimi içten içe yedim. Olmadı. Haftalar ayları, aylar yılları kovaladı.

Aradan yıllar geçmişti. Ben evlenmişim, üstelik çocuğum da olmuştu. Onu - Elif'i - Kızılay'da gördüm. “Merhaba Elif, nasılsın?” diye başlayan sohbetimiz uzadıkça uzadı. Heyecanlıydık. Gözlerimizin içi gülüyordu. Bir kafeye geçip birlikte kahve içtik. Geçmiş günlerden bahsettik. “Elif, o yıllarda beni mahvettin.” dedim. “Seni o kadar çok sevmiştim ki, seninle evlenmeyi o kadar çok istemişim ki...” diye devam ettim. Önce hiçbir şey söylemedi, sadece dinledi.

Daha sonra derin ve anlamlı bakışını sözleriyle sürdürdü. “Peki, Ahmet neden gelip de bana hissettiklerini söylemedin?” dedi. “Oysaki ben de bunu çok bekledim. Bir gün gelip de benimle bunu konuşacağını düşündüm hep.”

Kendimi ifade edemediğim o günler geride kalmıştı. İçimden geçenleri söylüyordum. “Elif, benim için o kadar ulaşılmazdın, o kadar güzeldin ki... Teklifimi kabul etmeyeceğin yanılgısı bana engel oldu. Duygularımı sana açmaya cesaret edemedim ve bu yüzden de kendimi hiçbir zaman affetmedim.” dedim.

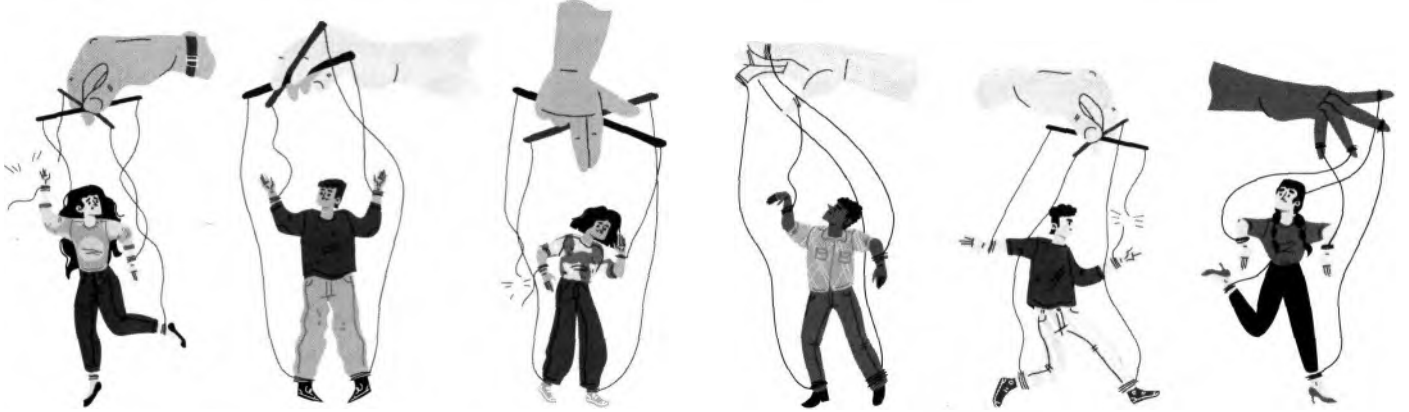
Bir süre duraksadı, iç çekti. Gözümü kırpmadan ona bakıyordum. Yavaştan gözleri doldu. İlk damla göz pınarından gamzelerine doğru inerken bana baktı. “Aptaaal!” dedi. Sesi yükselmiş ve çatallanmıştı. Yanakları titriyordu. “Ben de hep senden bekledim ve hâlâ evlenmedim” dedi ve birden ayağa kalktı. Ayağa kalkmasıyla suratına tokadı yaptırtması bir oldu.

Yanaklarımdan vücuduma yayılmaya başlayan çok dalgası ruhumu bedenimden ayırdı. Diken diken olan vücudum, bana ait olmayan ayaklarım ve ellerim... Ben, ondan kalan yarayı uzunca süre kapatamamışım ama daha da kötüsü o, hâlâ ümit vardı ve beni bekliyordu. Oradan nasıl çıktım bilmiyorum. Kendimi hızlı hızlı Cebeci'ye doğru yürürken buldum.

Gökhan SEVİNÇ

Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında Çevre Mühendisi, Araştırmacı Yazar.

Bağımlılık: İnsan Neden Bağlanır?

Sevgili dostlar, kıymetli okuyucularımız; önümüzde üç bölümlük bir yazı serüveni var. Bu yolculukta hepimizi yakından ilgilendiren, kimi zaman farkında olduğumuz, kimi zaman ise sessizce hayatımıza yerleşen bir konuyu birlikte ele alacağız: Bağımlılık. Bu yazı dizisini sizlerle buluşturacak olmanın heyecanını yaşıyorum. Amacımız kimseyi yargılamak ya da öğüt vermek değil; birlikte düşünmek, birlikte sorgulamak ve hayatımıza farklı bir pencereden bakabilmek. Eğer bu satırlar bağımlılık konusunda bir kişide bile olsa bir farkındalık oluşturabilir, bir gönülde küçük de olsa bir ışık yakabilirse kendimizi bahtiyar sayacağız.

Bu üç bölümlük serinin ilk yazısında bağımlılığın ne olduğunu, insanın neden bazı şeylere bağlandığını ve bağımlılığın yalnızca madde kullanımından ibaret olmadığını konuşacağız. İkinci yazımızda günümüzün en önemli sorunlarından biri haline gelen dijital bağımlılık ve sanal bahis konusunu daha yakından inceleyeceğiz. Üçüncü ve son yazımızda ise bağımlılıkla mücadelede bireylere, ailelere ve topluma düşen görevleri, korunma yollarını ve hayatımıza katabileceğimiz çözüm önerilerini ele alacağız. Şimdi gelin, bağımlılık dediğimiz kavramı birlikte tanımayla çalışalım.

Bağımlılık Nedir?

Bağımlılık kelimesini hepimiz sıkça duyuyoruz. Haberlerde, sosyal medyada, günlük sohbetlerde ve uzmanların açıklamalarında bu kavramla sık sık karşılaşırız. Peki gerçekten bağımlılık nedir?

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), bağımlılığı kişinin zararlarını bilmesine rağmen belirli bir maddeyi veya davranışı sürdürme isteği göstermesi ve bunu kontrol etmekte güçlük çekmesi olarak tanımlamaktadır. Başka bir ifadeyle kişi, yaptığı şeyin kendisine zarar verdiğini bilse bile ondan uzaklaşmakta zorlanmaktadır.

Bağımlılık üzerine önemli çalışmaları bulunan psikiyatrist Dr. Gabor Maté ise bağımlılığı şu sözlerle açıklamaktadır:

“Genellikle duygusal acı veya stres içeren bir yaşam problemini çözme girişimidir. Bireyin olumlu bir çözümü olmayan çözülmemiş bir yaşam probleminden ortaya çıkar. Sadece ikincil olarak bir hastalık gibi davranmaya başlar.”

Bu sözler bize önemli bir gerçeği hatırlatıyor. Bağımlılık çoğu zaman sadece haz arayışı değildir. Kimi zaman insanın içindeki bir boşluğu doldurma çabası, kimi zaman da duygusal bir yükten uzaklaşma isteğidir. Bu nedenle bağımlılığa yalnızca görünen davranış üzerinden bakmak çoğu zaman yeterli olmaz.

Beynimizde Neler Oluyor?

Bağımlılık uzun yıllar boyunca sadece irade eksikliği olarak değerlendirilmiştir. Oysa günümüzde yapılan bilimsel çalışmalar, işin bundan çok daha karmaşık olduğunu göstermektedir.

Beynimizde "ödül sistemi" olarak adlandırılan bir yapı bulunmaktadır. Hoşumuza giden bir şey yaptığımızda, güzel bir haber aldığımızda, sevdiğimiz insanlarla vakit geçirdiğimizde veya keyif veren bir deneyim yaşadığımızda beynimiz dopamin adı verilen bir kimyasal salgılar. Bu kimyasal bize iyi hissettirir ve beynimiz adeta "Bunu tekrar yap" mesajı verir.

Bağımlılık sürecinde de benzer bir mekanizma çalışır. Beyin, kendisine haz veren davranışları tekrar etmek ister. Zamanla aynı düzeyde tatmin hissedebilmek için daha fazla uyarana ihtiyaç duyar. Ünlü nörobilimci Dr. Anna Lembke bu konuda dikkat çekici bir tespitte bulunmaktadır:

"Modern insanın en büyük problemi, haz veren uyarılara tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar kolay ulaşabilmesidir."

Gerçekten de bugün istediğimiz birçok şeye saniyeler içinde ulaşabiliyoruz. Bu durum hayatı kolaylaştırırken aynı zamanda beynimizin ödül sistemini geçmiş dönemlere göre çok daha yoğun şekilde uyarmaktadır. İşte bağımlılık döngüsü de çoğu zaman burada başlamaktadır.

Bağımlılık Sadece Maddeden İbaret Değildir

Günümüzde bağımlılık denildiğinde akla çoğunlukla madde kullanımı gelse de uzmanlar artık bağımlılığın çok daha geniş bir alanı kapsadığını ifade etmektedir. İnsan beyni kendisine haz veren, rahatlatan veya geçici de olsa iyi hissettiren birçok şeye karşı bağımlılık geliştirebilir.

Bugün birçok insan herhangi bir madde kullanmadığı halde bazı alışkanlıklarını kontrol etmekte zorlanabilmektedir. Saatlerce ekran başında vakit geçirmek, sürekli telefon kontrol etmek, alışveriş yapmadan rahatlayamamak ya da çalışmayı hayatın merkezine koyarak diğer alanları ihmal etmek de bağımlılık davranışlarının bir parçası haline gelebilmektedir. Başlangıçta sıradan görünen bu davranışlar zamanla kişinin hayatında beklenenden çok daha büyük bir yer kaplayabilmektedir.

Bağımlılığın daha az konuşulan ancak oldukça yaygın olan bir başka boyutu ise sosyal ve duygusal bağımlılıklardır. İnsan sevilmek, değer görmek ve ait olmak ister. Bu son derece doğal bir ihtiyaçtır. Ancak bazen bu ihtiyaçlar sağlıklı sınırların dışına çıkabilir. Bazı insanlar sürekli başkalarının onayını alma ihtiyacı hissederken, bazıları yalnız kalmaktan korktuğu için kendisine zarar veren ilişkileri sürdürebilmektedir. Kimi zaman da insanlar mutluluklarını ve öz değerlerini tamamen başka insanların ilgisine bağlayabilmektedir. Ünlü psikolog ve düşünür Erich Fromm'un şu sözü bu konuda oldukça anlamlıdır:

"Sevgi ile bağımlılık birbirine karıştırıldığında özgürlük zarar görür."

Gerçek sevgi insanı büyütür ve güçlendirir. Bağımlılık ise insanın hareket alanını daraltır ve özgürlüğünü sınırlar. Bu nedenle bağımlılığı yalnızca madde kullanımıyla açıklamak yeterli değildir. İnsan bazen bir maddeye, bazen bir davranışa, bazen de bir duyguya veya ilişkiye bağımlı hale gelebilir. Önemli olan şeyin ne olduğu kadar, onun hayatımızdaki yerinin ne kadar büyüdüğüdür.

Bağımlılığın Görünmeyen Yüzü

Bağımlılık çoğu zaman dışarıdan görüldüğü gibi başlamaz. Hiç kimse bir gün bağımlı olmak için yola çıkmaz. İnsan bazen günlük hayatın yorgunluktan uzaklaşmak, bazen can sıkıntısını gidermek, bazen de içinde bulunduğu duygusal yükü bir süreliğine hafifletmek ister. İlk bakışta sıradan görünen bazı alışkanlıklar zamanla hayatın merkezine yerleşebilir. Bu yüzden bağımlılık çoğu zaman bir anda ortaya çıkan değil, fark edilmeden gelişen bir süreçtir.

Geçtiğimiz sayımızda birlikte “Dijital Dünya ile Biz Ne Zaman Bu Kadar Yalnızlaştık?” sorusunu sormuştuk. O yazıda da değindiğimiz gibi modern insan, kalabalıklar içinde yaşasa da zaman zaman kendisini yalnız, anlaşılmamış veya eksik hissedebilmektedir. Hayatın hızla aktığı, beklentilerin arttığı ve insanların sürekli bir yerlere yetişmeye çalıştığı günümüzde birçok kişi farkında olmadan kendisine iyi geldiğini düşündüğü bazı alışkanlıklara daha fazla yönelmektedir.

Aslında bağımlılık çoğu zaman görünen davranışın çok ötesinde bir hikâye taşır. Çünkü insan yalnızca bir maddeye, bir alışkanlığa veya bir ilişkiye bağlanmaz; bazen o şeyin kendisine hissettirdiklerine bağlanır. Kimi zaman rahatlama hissine, kimi zaman aidiyet duygusuna, kimi zaman da kısa süreli mutluluğa tutunur. Bu nedenle bağımlılığa yalnızca dışarıdan görünen davranışlar üzerinden bakmak yeterli değildir. Çünkü çoğu zaman görünen davranış buzdağının yalnızca görünen kısmıdır.

Neden Bazı İnsanlar Daha Yatkındır?

Bu sorunun tek bir cevabı yoktur. Bağımlılık çoğu zaman birçok etkenin bir araya gelmesiyle ortaya çıkmaktadır. Genetik özellikler, aile ortamı, çocukluk döneminde yaşanan deneyimler, stres, travma-

lar, sosyal çevre ve yaşam koşulları bu süreçte etkili olabilmektedir.

Elbette aynı şartlar altında yaşayan herkes bağımlılık geliştirmeyebilir. Ancak çocukluk döneminde yaşanan ihmaller, yoğun stres, travmatik deneyimler, sağlıklı aile ilişkileri veya kişinin kendisini yalnız hissetmesi riski artırabilmektedir. Bu nedenle bağımlılık yalnızca bireyin tercihleriyle açıklanabilecek bir mesele değildir; çoğu zaman hayat hikâyesinin de bir parçasıdır. Harvard Üniversitesi'nin onlarca yıl süren mutluluk araştırmalarını yöneten psikiyatrist Dr. Robert Waldinger'in şu sözü oldukça dikkat çekicidir:

“İnsanları mutlu ve sağlıklı tutan en önemli unsur güçlü ilişkilerdir.”

Bu nedenle yalnızlık, dışlanmışlık ve aidiyet eksikliği birçok bağımlılık türü için önemli risk faktörleri arasında gösterilmektedir. İnsan bazen bir maddeye ya da davranışa değil, aslında eksikliğini hissettiği bir duyguyu aramaya bağımlı hale gelebilmektedir.

Bağımlılığı Anlamak

Bu ilk yazımız boyunca bağımlılığın yalnızca madde kullanımıyla açıklanamayacağını, beynimizden duygularımıza, ilişkilerimizden hayat hikâyemize kadar pek çok unsurla bağlantılı olduğunu görmeye çalıştık. Kimi zaman bir alışkanlık olarak başlayan süreçlerin zamanla insanın hayatında daha büyük bir yer kaplayabildiğini, bağımlılığın çoğu zaman görünen davranışın ötesinde nedenler taşıdığını konuştuk.

Bağımlılığı anlamak, onu yalnızca bir sağlık sorunu olarak değil, aynı zamanda insanı anlamaya yönelik bir çaba olarak da görmeyi gerektiriyor. Çünkü çoğu zaman karşımızdaki şey yalnızca bir alışkanlık değil; umutları, korkuları, yalnızlıkları, ihtiyaçları ve arayışları olan bir insan hikâyesidir.

Mehmet (Akkaş) GÖRGÜLÜ

Bolu Gerede Aşağıovacık Köyü doğumlu, Ziraat Mühendisi, Şair Yazar.

Aşağı Ovacık Köyü'nün 1955-1960 Yılları Arasındaki Hayatın Şiirlere Dökümü-1

Köyümüzün olduğu yer iki yüzyıl önce boş imiş.
Polatlı'dan dört aile gelmiş buraya yerleşmiş.
Tatarmış Köleymiş varmış Ermiş Cüceler ise!
Güdalı Guşcu Haca Koç ve Evirgen aileleriymiş.

Bizim aile de benim Akkaş tatara benzeyenler.
Tatara benzetirler ki bana Polatlılı mısın derler.
Ağma da delilerimiz de vardı şimdi kalmadılar.
Tıp ilaçlar gelişti çok şükür artık görülmüyorlar.

Birisi de köye gelen köle ailesindenmiş.
Ölüm anında ısrarla şehadet getirmemiş.
Hocaya ısrarla demez hoca demez deyince.
Köylüde götürüp köle tepesine gömüvermiş.

Köyde okumuş hafız olmuş hatim edenlerden.
Hocamızda pek çoktu biride olmuş erenlerden.
Erenler dağında öldüğü belli nedeni bilinmez.
Kıştan mı erdiğinden mi oraya gömüldüğünden.

Ekini orakla tırpanla biçip harmana getirirdik.
Daire olacak şekilde ekini yere yayıp sererdik.
Fatoz yok biz döven üstünde önde de öküzler.
Güneşte akşama kadar dolanı-dolanı dönerdik.

Döven sürerken de öküzün çişine tas tutardık.
Ekinleri biçerken kaçan bıldırcınları yakalardık.
Ot ve saman yığınlarında saklambaç oynardık.
Harmanlarda topaç çevirir yarış da yapardık.

Buğdayı da samandan harmanda ayırmaya.
Başlardık tınazı yabayla rüzgarda savurmaya.
Rüzgar kesilip ekinde samanda yerde kalınca.
Akşam gider yatak yorgan harmanda yatmaya.

İlkokulun üçüncü sınıfını okuduk.
Eğitmenen dördüncü, beşinci sınıfı okuduk.
Talat Öğretmen de herkes şikayet ettiği kişiyi yazıp
versin dedi.
Kara Yusuf Zımbıldağın Eyüp, üçüncü sıraydı bende.

Çekiverdi üçümüzü de Talat Öğretmen tahtaya.
Yer misin yemez misin geçiverdi tokatla vurmaya.
Tokatları yedikçe yüzlerimiz başlamıştı kızarmaya.
Acep bu şartlar mı getirdi beni Mühendis olmaya.

(Gelecek sayıda devam edecek)

Alper ESKİKILIÇ

Kahramanmaraş Birlik Platformu Yazarı, Araştırmacı Yazar.

Teknolojik Kırılma: Tarihin En Hızlı 200 Yılı

Technology went from
this in the 1800s

**Teknoloji 1800'lü
yıllarda bu kadardı.**

To this in
200 years

**200 yılda bu hale
geldi.**

İnsanlık tarihinin binlerce yıl süren teknolojik sükuneti, yerini son iki yüz yılda benzeri görülmemiş bir teknolojik patlamaya bıraktı. Peki ne oldu da son iki yüz yılda bu kadar teknoloji ilerledi?

Aslında cevap basit; Bu değişimin altında yatan temel mekanizma bilginin ve enerjinin çarpan etkisiyle büyümesi olayı. İnsan, on binlerce yıl boyunca ateşin keşfinden tarım toplumuna geçişe kadar geçen süreçte, teknolojisini çevresindeki doğal kaynaklarla sınırlı bir şekilde tutmuş, bu da medeniyetin ilerleyişini biyolojik sınırlarımıza ve güneşin o anki verimine hapsederek doğrusal bir seyir izlemesine neden olmuştur. Ancak 1769 yılında James Watt'ın buhar makinesini patentlemesi ve ardından kömürün devreye girmesi, insanlığın sadece üretim kapasitesini değil, aynı zamanda fiziksel Dünya'daki hâkimiyetini de katlayarak artırdı. Buhar makinesinin ulaşım devrimi ile mesafeler kısalırken, 1837'de Samuel Morse tarafından geliştirilen telgraf, bilginin fiziksel taşıma ihtiyacını ortadan kaldırarak iletişimi ışık hızına yaklaştırmış, bu durum toplumsal hafızanın ve kolektif bilginin çok daha hızlı birikmesine olanak tanımıştır. 1876'da Alexander Graham Bell'in telefonun patentini alması ve 1879'da Thomas Edison'un akkor ampulü ticarileştirmesiyle elektriğin evlere

girmesi, yirminci yüzyılın başında insan yaşamını dramatik bir şekilde dönüştürmüş, üretim hatlarının otomasyonu ile tüketim toplumu kavramı doğmuş, teknoloji ise artık bir mucit ilhamından ziyade laboratuvarlarda tasarlanan sistematik bir mühendislik ürünü haline gelmiştir.

Teknolojik ilerlemenin bu üstel hızlanması, bilginin dijitalleşmesiyle birlikte tamamen yeni bir boyuta evrilmiş; 1947 yılında John Bardeen, Walter Brattain ve William Shockley tarafından icat edilen transistör, bugün kullandığımız tüm mikroçiplerin, akıllı telefonların ve bilgisayarların temelini oluşturmuştur. İnsanlık, sadece birkaç kuşak içerisinde at arabalarından 1903'te Wright Kardeşler'in ilk motorlu uçuşuna, 1969'da Ay'a iniş yapan Apollo 11 görevine, mektuptan 1990'larda Tim Berners-Lee'nin World Wide Web'i keşfiyle anlık küresel iletişime ve kütüphanelerden internetin uçsuz bucaksız veri denizine geçiş yaparak evrimsel sürecini teknolojik bir sıçramayla birleştirmiştir. Bu süreçte internetin ve global ağların kurulması, dünya üzerindeki her bir bireyi tek bir dijital organizmanın parçası haline getirerek, bir laboratuvarı geliştiren aşının veya yazılımın saniyeler içinde tüm gezegene yayılmasını sağlamış; bu da teknolojik gelişimin kendi kendini besleyen bir döngüye

dönüşmesine kapı aralamıştır. Ancak bu teknolojik zaferler, biyolojik olarak hâlâ tarım toplumu döneminin içgüdüleriyle yaşayan insan zihni üzerinde büyük bir baskı oluşturmakta, bilgiye erişim hızı ile insanın onu işleme kapasitesi arasındaki uçurum, her geçen gün derinleşmektedir.

Bu hızlı ilerleyişte sadece üretim araçlarımız değil, 1953'te Watson ve Crick'in DNA yapısını çözümlemesiyle başlayan biyolojik anlayışımız, 2012 yılında Jennifer Doudna ve Emmanuelle Charpentier'in CRISPR-Cas9 gen düzenleme teknolojisini geliştirmesiyle yaşamın kodlarını değiştirilebilir hale getirmiştir. Yapay zeka ile düşünce süreçleri ve biyoteknoloji ile kendi biyolojimiz artık manipülasyona açık birer veri seti haline gelmiş durumdadır; bugün nöral ağlar aracılığıyla makinelerle iletişim kurabilir ve sanal gerçeklik platformlarında fiziksel Dünya'dan bağımsız yeni yaşam alanları inşa edebilir noktaya gelmiş olmamız, medeniyetin sadece bir hız artışı değil, aynı zamanda bir tür başkalaşımı temsil ettiğini göstermektedir. Bu muazzam teknolojik sıçrama, geçmişte toprağı yöneten sahiplerin yerini, bugün algoritmaları, veriyi ve büyük teknolojik altyapıları kontrol eden modern bir güç odağına bırakmasına neden olmuş; bu yeni güç odakları, tıpkı geçmişin sistemlerinde olduğu gibi, kitlelerin eğilimlerini, tüketimlerini ve hatta düşünce yapılarını yönlendirme kapasitesine sahip olmuştur. İnsanlığın binlerce yıllık sessizliğini bozarak son iki yüzyıla sığdırdığı bu büyük patlama, bizi sadece daha bilgili veya daha güçlü kılmakla kalmamış, aynı zamanda kendi oluşturduğu bu teknolojik hıza uyum sağlamaya çalışan, kendi doğasını ve anlamını yeniden tanımlamak zorunda kalan bir tür haline getirmiştir.

Çok saygı ve selamlarımla...

Şifanın Kaynağı Burada

Kış Günlerinde Bağışıklığınızı
Güçlendirmek İsterseniz Mesiri Şifa Yanınızda!

mesirisifaa

Mesiri ŞİFA

Seçkin
Aktarlarda

